

FOSSEKALLEN

MEDDELELSESBLAD FOR NVE

Frå ferieparadiset
SJA SIDE 22

NR. 3

SEPTEMBER

1960

FOSSEKALLEN

Utgjeve av
Hovedstyret for vassdrags-
og elektrisitetsvesenet

*

Kjem ut 4 gonger i året

*

Opplag 2500

REDAKTØR: SIGURD NESDAL

Bladstyret:

ØYSTEIN FLACK, oppnemnd av Hovedstyret.

B. SUNDT, oppnemnd av Ingeniørforeningen.

F. HELLAND, oppnemnd av Sjef- og sekretærforeningen.

JORUNN TANDE, oppnemnd av Fullmektig- og assistentforeningen.

KR. KRONSETH, oppnemnd av Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund.

O. LIE, oppnemnd av Norsk Tjenestemannslags gruppe.

Adresse:

Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen, Drammensveien 20, Oslo

Telefon: 56 38 90.

Postgirokonto: 5205.

INNHALD

SIDE

Sjefskifte i NVE	3
Generaldirektør Vogt sluttar .	4
Den nye kraftverksdirektøren .	4
Direktør Broch Due sluttar .	4
Den nye generaldirektøren .	6
Direktør Hjort sluttar	7
I dag	8
Dambruddet ved Hestvann .	10
Tur til Japan	12
Avdelingsdirektør Klæboe .	15
Pålsbu	16
Halvor P. Lian	16
Natura og kraftutbygginga .	18
Hytta vår	19
Personalforandring	23
Smånytt	23

TOKKEÅ

i si seinaste vårsong

Frå viddene kjem eg
villstyren er eg.
Frå Haukeli frå Havradal
frå Ugleflot frå Bitdal.
Frikar i Telemark
ingen hev stengt meg
ingen hev bøyg meg.
Kjempekarar skræmer eg
Storegut, Sterke-Såvi.
Spræke gitar stansar eg
Svein Tovsland, Talleiv Edland.
Våg ikkje spranget
kom ikkje nær meg,
mange liv hev eg teke
mykje tømmer hev eg bore,
djupe skar hev eg skore
i berg og ur
i mange tusend års dur.
Sjå på meg no,
snart gjeng eg i berg
svingar hjul
tener millionar.
Sjå meg for seinste gong
veltande i Hyllandsfossen
strukande under Ravnegjuvet.
Sjå meg på Dalen,
alle bekkjer små
samla i ei å
stor og mektig.
Fyller Bandak-Nordsjø
sig imot havet den evige kvilestad.

Eivind Tveiten.

*Hjort, Broch Due, Benum, Bergland, Ingvaldsen, Holten, Smeby, Jacobsen, Roald, Vogt.
Siste hovedstyremøte Vogt ledet.*

SJEFSKIFTE I NVE

Generaldirektør Fredrik Vogt fratrådte stillingen som generaldirektør ved NVE 1. juli d. å. Han hadde som kjent sagt opp med ønske om fratrede 1. januar i år, men etter anmodning fortsatte han til den nye generaldirektøren kunne overta.

Onsdag 22. juni d. å. ledet generaldirektør Vogt sitt siste hovedstyremøte. Dette forum som består av generaldirektør, direktør, 5 stortingsvalte medlemmer, de enkelte avdelingsdirektører for sine respektive saker, samt i personalsaker representanter for tjenestemennene, har i de ca. 13 år som er gått siden Fredrik Vogt tiltrådte som generaldirektør behandlet en rekke viktige og vidtrekkende saker av største betydning for utbyggingen av elektrisitetsforsyningen i dette land. Generaldirektør Vogt har ledet disse møter med sterk men mild hånd. Hans rike og allsidige kunnskaper og store erfaring kom klart fram i den måte han behandlet de enkelte saker på, og man måtte få den største respekt for den grundighet og det forarbeid han la i de mindre som de større saker.

Etter møtet den 22. juni var det avskjedsmiddag for generaldirektør Vogt og avdelingsdirektørene Jens Hjort og Paul Broch Due. I denne deltok generaldirektør Vogt og frue, den nye generaldirektør Halvard

Roald, de stortingsvalte medlemmer Benum, Holten, Ingvaldsen, Jacobsen og Smeby, samt alle avdelingsdirektører samt tjenestemennenes representanter til hovedstyret.

Under denne høytidelighet ble holdt en rekke taler med takk og hyldest til dem som skulle gå fra borde etter lang og virksom tjeneste i etaten.

Den 1. juli d. å. var det sjefskifte i toppledelsen. Generaldirektør Fredrik Vogt fratrådte og generaldirektør Halvard Roald overtok sjefstolen. Skiftet ble markert ved en enkel høytidelighet på generaldirektørens kontor hvor samtlige avdelingsdirektører var til stede.

Generaldirektør Vogt sluttet etter eget ønske før nådd aldersgrense. Hans virkestrang er usvekket, og etter det opplyste er det håp om at etaten fortsatt vil få høve til å legge beslag på hans arbeidskraft og fagkunnskaper.

Avdelingsdirektørene Jens Hjort og Paul Broch Due har på anmodning gått med på å fortsette i sine stillinger inntil videre, forhåpentligvis til den nye kraftverksdirektøren er utnevnt og kan tiltre.

Ovenstående bilde er tatt under hovedstyremøtet 22. juni i år.

Bd.

FREDRIK VOGT

trekker seg tilbake fra generaldirektørstillingen i NVE

Det er nå omtrent ett år siden det kom melding fra statsråd om at generaldirektør Fredrik Vogt etter søknad hadde fått innvilget avskjed fra sin stilling som øverste sjef for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen fra det tidspunkt departementet bestemte. Av forskjellige grunner tok det tid før dette skjedde. Han slapp ikke fra før 1. juli d.å.

For mange i etaten kom det kanskje som en overraskelse at Fredrik Vogt ville trekke seg tilbake fra generaldirektørstillingen før han hadde fylt aldersgrensen. Hans nærmeste medarbeidere visste imidlertid at han lenge hadde overveiet å be om å få avløsning.

Selv om vi gjerne fortsatt ville ha ham i etatens sjefstol, kan ingen si noe til den beslutning han har tatt. Vi vet alle sammen at han i de 13 årene han har ledet etaten har hatt en arbeidsbyrde som det er få forunt å makte å bære slik som han har gjort det.

Han overtok i en tid da det var særdeles viktig at det ble mer fart i utbyggingen av landets vannkraftressurser, og bedre dekning av elektrisitetsbehovene for hjemmene og landets industri. Fra de forskjelligste kanter av landet strømmet kravene inn om utbygging av nye kraftkilder og utvidelse av ledningsnettene. Mangel på kapital, materialer og arbeidskraft gjorde det nødvendig med koordinering av planene for å få ressursene til å strekke lengst mulig. Og nye veier måtte stakes opp, hvor eldre, tilvante framgangsmåter og prinsipper ikke førte til målet. I en lang rekke saker var det Fredrik Vogt som tok initiativet. I andre var det gjennom hans formidling og mellomkomst at løsningene ble funnet. Resultatene viste seg også ganske snart i sterk øking i elektrisitetsproduksjonen, større fart i elektrifiseringen av de mørke områder og i en stadig bedre elektrisitetsforsyning.

Mange personer og forhold har medvirket til at etterkrigsårene er blitt den mest ekspansive periode som vi har hatt i landets elektrisitetsforsyning. Jeg tror likevel at ikke noen enkeltperson har så stor andel i det som er utrettet på dette felt i disse årene som Fredrik Vogt.

For etaten selv, dens funksjonærer og arbeidere, har det betydd meget å ha en så aktiv, framsynt og dyktig leder i denne hektiske ekspansjonsperiode. Det som jeg i denne forbindelse likevel spesielt vil trekke fram er hans rettferdsans og forståelse for andres vansker og problemer. Ingen var i tvil om at ledetråden for hans handlinger og beslutninger var hva han mente var rettferdig og riktig. Og ingen var i tvil om at han hjalp hver enkelt når han syntes han burde og kunne. Vi vil takke ham for dette.

Heldigvis har ikke Fredrik Vogt sagt seg helt ferdig med etaten. Han har lovet å bistå oss i utredningen og tilretteleggingen av spesielle saker, hvor det er særlig viktig å få hans råd og veiledning. Han føler seg nemlig fremdeles knyttet til etaten med sterke bånd og er interessert i at den fortsatt gjør en god innsats innenfor sitt mangeartede og betydningsfulle virkeområde. For oss som skal føre arbeidet i etaten videre, betyr det meget å få den støtte og oppmuntring som det ligger i dette fra vår tidligere sjef.

H. R.

KRAFTVERKS- DIREKTØREN

Vi har fått ny kraftverksdirektør, det vart overing. i Bygningsavdelinga, Sigurd Aalefjær. «Kor gamal er du Aalefjær?» «Eg er 42 år.» «Då er du vel yngste direktøren som har vore i Vassdragsvesenet?» «Nei det trur eg ikkje. Generaldir. Roald hadde vel ikkje fylt 42 då han vart direktør her i 1955?» «Kvar er du frå?» «Født i USA, men elles frå Vennesla ved Kristiansand.» «Du er altso sørlending, då er det jamen godt gjort å vere direktør i so ung alder. Ja ikkje so å forstå at ikkje ein sørlending er like godt skikka til ein slik stilling som andre, men det er no vestlendingane som er skulda for å vere mest for seg og frampå. Var det ikkje vestlendingar som søkte kanskje?» «Det veit eg sandelig ikkje, kanskje det ikkje var det?» «De sørlendingane skal ha den spesielle gode eigenskapen at de er blide og omgjengelege, og det er ein god eigenskap i ein toppstilling, kanskje det er det som har gjort

Avdelingsdirektør

BROCH DUES AVSKJED

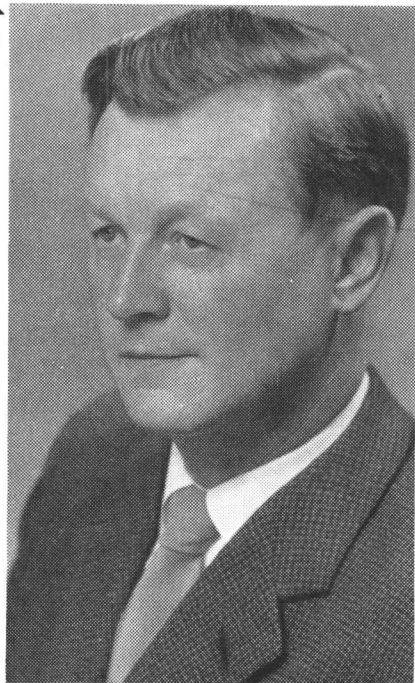
Bygningsavdelingens avholdte direktør Paul Broch Due hadde sin siste virkedag i Vassdragsvesenets tjeneste den 31. august i år, etterat han på anmodning hadde blitt stående i sin stilling i godt og vel ett år etter oppnådd aldersgrense i påvente av den nye administrasjonsordning.

I anledning fratredelsen hadde Broch Due invitert sine kolleger og underordnede ved avdelingen til en enkel og intim sammenkomst på et av kontorene, for der å få si takk og farvel til hver enkelt av arbeidskameratene sine. Det ble en både hyggelig og vemodig avskjedsstund. Kontorsjef Andresen ønsket på avdelingsdirektørens vegne alle hjertelig velkommen, og ba sjefen for Kraftverksdirektoratet, direktør Aalefjær om å åpne samværet og slå an tonen. Dette gjorde han på den måten at han skar toppen av kransekaken og overrakte den til Broch Due med noen få og velvalte ord. «På toppen av kransekaken sitter en due, og det skal være et symbol på mannen som hadde sittet på toppen av avdelingen i alle år,» sa Aalefjær.

Avdelingsdirektør Broch Due grep deretter selv ordet, dypt rørt, og sa:

«Kjære medarbeidere!

Når jeg i dag skal ta avskjed med dere og med Vassdragsvesenet etter 41½ års tjeneste så er det ikke uten med et visst vemod.

Sigurd Aalefjær.

utslaget. Kva for kvalifikasjonar har du elles?» «Bygningsingeniør frå NTH 1941, tok til i Kraftverksavdelinga i 1942. På den tid var B og K saman i ei avdeling. Frå 1946 til 1949 var eg ved Drammens e.v. og var med på utbygginga av Kaggefoss kraftverk. Sidan har eg vore i NVE B.avd.» «Ja du skulle no ha bra greie på kva du har teke på deg då, men er du ikkje

redd å ta over etter to slike storgauar som Broch Due og Hjort. Eg tykkje du er motig, trur du det går vel?» «Eg får vel seie det er med skrekkblanda fryd eg tek til, men det skal verta interessant å prøve.» «Arbeidet i Kraftverksavdelinga har du vel vore lite med på, det var vel utbygging du dreiv med då du var der, kanskje du må opp i K. og lære litt om det dei driv med?» «Det hadde nok vore ein føremon, men eg veit at eg der har folk som kan dette med drift av kraftverk, og alt er ikkje råd å kunna, ein må overlata mykje til medarbeidarane sine.» «Har du noko planar om å legge om arbeidet?» «Det der var fårleg stoff no, eg har nok mine meiningar om enkelte ting, men me får gå varsomt fram til å byrgja med.»

«Kvar bur du?» «På Hamang, eg var forresten førstemann som flytte inn der.» «Kona di, kvar er ho frå?» «Trondheim, sjølvsagt, hadde eg so ner sagt.» «Er det nokon som har rekna etter kor stor prosent av konerne til ingeniørar frå NTH som er frå Trondheim?» «Nei det har eg aldri høyrte, men det må vel være burtimot halvparten.» «Har du mange born?» «To, ein gut og ei jente, 12 og 7 år gamle.» «Hobby?» «Ikkje noko spesielt, men eg har aldri nokon vanske med å få fritida til å gå, endå eg prøver å ikkje taka med meg heim noko arbeid frå kontoret.» «Det kjem vel til å bli mindre fritid no i den nye stillinga enn det har vore før?» «Eg nektar å tru at eg no må arbeide heile døgret. Eg vil prøve å ha fritid no og, men det vert vel gjerne noke verre.» «Ja eg trur so gjerne du får nok å gjera, men det går nok. Du skulle vore med då dei tok bilete av Hovudstyret og direktørarar som kom og gjekk, no må eg få eit ekstra av deg so folk som ikkje kjenner deg får sjå kor du ser ut.»

Bygningsavdelingen har hatt en stor og rik utvikling og vekst i årene etter krigen. Kravene om utbygging av kraft har vært nesten eksplosjonsartet.

Den ene store oppgave etter den annen er betrodd oss, og de er blitt løst til riktig tid. Jeg tror jeg tør si at avdelingen har skapt kraftverker og overføringsanlegg på høyde med det beste på området. Jeg nevner Innset, Røssåga, Aura og Tokke med tilhørende reguleringsanlegg og stamlinjenett med understasjoner.

Vi har seilt i *medvind* men ikke i *maksvær*. Bevilgningene har vi fått, men selve utførelsen har alle som har arbeidet i avdelingen både her inne og ute ved anleggene måttet greie.

Her vil jeg gjerne presisere at kraftutbyggingen er et utpreget lagsarbeid som krever at alle trekker sammen. Fra øverst til nederst innen alle avdelingens grener har hver enkelt ydet full innsats og vi har vært et godt samarbeidet team. Uten dette samspill hadde vi ikke greidd de store oppgaver.

I tiden som kommer vil det bli fortsatt store oppgaver like interessante som de vi har hatt hittil.

Til slutt vil jeg takke hver især for det hyggelige samarbeid i de år som har gått. For meg vil de stå som lykkelige år og jeg ønsker at det samme må dere kunne si når dere kommer til veis ende.

Jeg ønsker hver især alt godt i framtiden.

Takk for godt samarbeid og lykke til i årene framover.»

Det ble litt stille etterat Broch Due avsluttet — og noe annet var vel heller ikke å vente. En måtte unne seg noen sekunders taushet til et tilbakeblikk når

mannen som har sittet i sjefstolen for avdelingen i den mest intense utbyggingsperiode, sier farvel. Det ble Broch Due selv som brøt tausheten ved å vandre omkring blant kollegene og slå av en liten prat til høyre og til venstre, friske opp gamle minner med de eldre og gi gode råd og vink til de yngre. Det var flere som benyttet anledningen til å gripe ordet og takke Broch Due for årene som er gått. Sjefsingeniør Hanssen takket for mange års samarbeid og overrakte en vakker gave fra avdelingens personale. Han slo også an en lystig tone, og gode historier og replikker avløste hverandre. Broch Dues etterfølger i sjefstolen, direktør Aalefjær, holdt en meget vakker tale for den fratreddende direktør og takket ham på det hjerteligste for hva han har gjort for avdelingen og for ham personlig. Han roste Broch Due for hans rolige og besindige oppførsel og for den behagelige og sikre måte han alltid pleide å bringe folk ned på jorden igjen når de ble litt opphisset. Han håpet at han selv ville makte å føre videre den gode ånden når han selv skal overta rattet.

Overingeniørene Madsen og Fossen kunne heller ikke la denne anledning til å få gitt Broch Due noen velmente avskjedsord gå fra seg, og hans mange prisverdige egenskaper ble plukket fram i tur og orden. Sammenkomsten ble avsluttet av kontorsjef Andresen med ytterligere takk og farvel til Broch Due, og all den takk og de gode ønsker på den videre ferd som ikke ble uttalt, kunne Broch Due sikkert føle i alle de varme håndtrykk som ble vekslet ved oppbruddet.

Egil Walseth.

Den nye generaldirektøren

Halvard Roald.

Då vi fekk ny konge for nokre å sia var det vanskeleg for mange å hugse at no var det Olav som var konge, han var ikkje kruneprins lenger.

Det er litt av det same med skifte her i Vassdragsvesenet. Første gongen eg skulle inn og snakke med Roald etter han var vorten generaldirektør spurde eg fru Münster om Roald var inne og åleine. Det var han sa ho, og eg gjekk og banka på døra der eg var van å finne han. «Nei, nei Nesdal. Roald sitter ikke der nå han sitter på generaldirektørens kontor», sa ho. «Ja det har du vel jamen rett i», sa eg og gjekk bort og banka på den døra. Etter å ha ynsket han til lukke med ny stilling, sa eg at eg ville gjerne skrive litt om han i Fossekallen, «du lyt finne deg i det sa eg». Og no har eg ikkje tenkt å skrive berre om kva tid du vart utnemnd til den og den stillingen, og kor mange nemnder og utval du er med i, eg vil gjerne få med litt meir. Roald er sunnmøring fødd på Vigra 8. januar 1913 og var på Sunnmøre til han hadde teke artium på Volda Lands-gymnas 20 år gamal i 1933. So gjekk han Noregs tek-niske høgskule kjemiavdelinga og fekk eksamen der 1937. Alt same året vart han tilsett i Handelsdeparte-mentet, i 1945 vart han byråsjef i Industridirektoratet og frå 1951 og til han kom til Vassdragsvesenet var han statssekretær i Industridepartementet.

«Hadde du tenkt å ta arbeid i staten då du gjekk på Høgskulen?» «Nei, det spørsmålet stod ope, eg hadde

★*****★

GENERALDIREKTØRANE

Desse har vore generaldirektørar i NVE: B. Stuevold Hansen frå 1921 til 1925. Han var jurist, høgsterettsadvokat og ei tid stats-råd i Industriforsyningsdepartementet. Etter at han slutta som generaldirektør gjekk han inn i eit advokatfirma.

Olaf Rogstad frå 1925 til 1942 og frå 1945 til 1947. Rogstad hadde eksamen frå Trondheim tekniske læreanstalt. Frå 1920 til 1925 var han Vassdragsdirektør. I 1947 gjekk han av for alders-grensa.

Hans Skarphagen var generaldirektør frå 1942 til 1945, desse åra hadde Rogstad midlertidig tenestefri.

Fredrik Vogt avløyste Rogstad og var generaldirektør frå 1947 til 1960 og no har Hallvard Roald teke over.

ikkje teke noko avgjerd om det.» «Var det med tanke på å verte generaldirektør i Vassdragsvesenet du valde kjemilina på NTH, tenkte du på atomkraftverk?» «Nei utnytting av atomkrafta var ikkje noko på tale på den tid.» «Du er sikkert den einaste kjemiingeniøren som har vore tilsett i NVE og då er det jamen godt gjort å verte generaldirektør her. Det er sikkert med tanke på atomkraftverk og då er Vassdragsvesenet ute før si tid.» «Ja kanskje det, det der har eg ikkje tenkt på i det heile.» «Har du tenkt å halde fram i Vogt sine fotefar eller har du andre planar om kor arbeidet skal gjerast?» «Det vert stort sett å fullføre det som er i gang og so får tida vise korleis det vidare kan verte.» «Meiner du staten bør halde fram med å bygge ut kraftverk eller er det rettast at dei private overtek ut-bygginga?» «Der trur eg det er rett med eit både og, ikkje antan eller, some tider høver det best at staten byggjer, andre stader høver det best med privat ut-bygging.» «Kva meiner du om elektrifiseringa av dei mørke områda?» «Dette arbeidet er i godt gjenge og der meiner eg vi bør halde fram so dei får kraft so mange som mogeleg.» «Krafteksport? vil du gå inn for det?» «Vanskeleg å svare generelt, ein må sjå på kvart enkelt tilfelle, og er det gode vilkår for oss so er eg ikkje motstander av det.»

«Men no snakkar vi om andre ting, kvar bur du?» «I ei av statens bygg oppe i Merradalen.» «Veit du kva namnet Merradalen kjem frå?» «Merr vel? sa Roald» «Nei, der tek du feil, det er frå Jomfru Marias dal og so vart det Marjadalen og so Merradalen. Du reiser vel heim til Sunnmøre om somaren?» «Ja eg har ei hytte der heilt ute ved havet som vi plar vere i ferien.» «Kona di kvar er ho frå?» «Ho er fødd i New York, men kom til Noreg då ho var 3 år gamal, sidan har ho budd ymse stader i landet, mest i Oslo. Ho var for-ersten tilsett i Handelsdepartementet, men nå har ho nok med å vere husmor.» «Kor mange born har de då?» «Fire stykker i alderen frå 16 til 4 år.» «Åja då har ho nok med å stelle hus og born.»

«Har du sjølv nokon hobby som du steller med i fritida?» «Eg likar å snekre, men det vert lite tid til slikt, vanskeleg har det vore før og verre og verre vert det ser det ut for. Einast i ferien når vi er på hytta då brukar eg hammar og høvel.»

Du er den yngste som har vorte generaldirektør i NVE, når du vart det so ung har det nokon saman-heng med at du er sunnmøring?» «Kva skulle det ha med det å gjere?» «Jau det er some som påstår at sunn-møringane er ekstra flinke å kome seg fram i staten, men sunnmøringane har no vist at dei er flinke å greie seg elles og. Har du forresten høyrte at det er ein sunnmøring her i byen som har vanskeleg for å greie seg?» «Nei det har eg ikkje høyrte.» «Jau det var no ein dag eg snakka med ein sunnmøring nede i byen og so sa han at det var vanskeleg for han å få pengane til å strekke til. Å er det du det?» sa eg. «Kva meiner du med det?» sa han. «Jau, eg har høyrte at det er ein sunnmøring som har det vanskeleg i byen og det er fordi han arbeider med ein annan sunnmøring.» «Nei, den var ny for meg,» sa Roald.

Avdelingsdirektør Hjorts avskjed

På kraftverkssjef Jens Hjorts kontor ble det 31. august 1960 holdt en høytidelighet i anledning av at dette var hans siste dag som avdelingens sjef. Han har som kjent nådd aldersgrensen etter å ha ledet avdelingen i 12 år. Foruten personalet ved Kraftverksavdelingens Oslokontor var til stede den nyutnevnte kraftverksdirektør Aalefjær, maskinmesterassistent Graatrud som representant for driftspersonalet og maskinmester Gjøtterud som representant for arbeidslederne ved statskraftverkene.

På vegne av personalet holdt overingeniør Smith en tale for kraftverkssjefen, der han omtalte ham både som tekniker, som sjef og som menneske. Bl. a. nevnte han at kraftverkssjefens innsats for Norges kraftforsyning var så alminnelig kjent at det ikke var nødvendig ved denne anledning å utdype den nærmere. Den var symbolisert ved hans utnevnelse til ridder av St. Olav, første klasse, for fortjeneste av norske statskraftverk, og ved at han hadde vært visepresident i Norsk Elektroteknisk Komité. Som eksempler på kraftverkssjefens fremragende tekniske innsats nevnte han hans arbeid som elektroteknisk leder ved byggingen av Nore I, et kraftverk som i 30 år har stått som eksempel på kvalitet. Videre hans verdifulle kontroll med leverandørfirmaene, der han som spesialist på beregning og konstruksjon av store generatorer og transformatorer hadde særlige forutsetninger.

Som sjef hadde kraftverkssjefen krevd punktlighet, nøyaktighet og arbeidsevne, og han hadde selv stått som et eksempel i så måte. Videre nevnte overingeniøren at kraftverkssjefen i sin daglige arbeidsrytme i noen grad kunne virke militær og reservert. Ved nærmere bekjentskap, og særlig på tomannshånd, lærte man imidlertid å sette pris på hans humoristiske sans, som særlig kom til uttrykk i hans sjeldne fortellerevne og store repertoar av historier. Han framhevet også kraftverkssjefens rettferdighetssans og store interesse og omsorg for personalets ve og vel. Overingeniøren takket til slutt kraftverkssjefen for hans tid ved avdelingen, og særlig for hans sjefstid, og sa at han senere som et minne fra personalet ville få overlatt en karaffel

med bilde av Nore I inngravert. Fordi hans fratreden var blitt kjent såvidt sent, ba han kraftverkssjefen om foreløpig å motta en blomsterhilsen fra damene. Kraftverkssjefens funksjonærer, sa han, ville på sin side alltid bli minnet om sin avgåtte sjef gjennom det bildet av ham som nå er blitt hengt opp på hans kontor ved siden av hans forgjenger.

Deretter grep maskinmesterassistent Graatrud ordet, og sa bl. a. at kraftverkssjefen hos driftspersonalet ved anleggene var høyt respektert for det fremragende kontrollarbeid han hadde utført der. Ved dette arbeid hadde han for alltid bygd seg en bauta, sa taleren, som på vegne av driftspersonalet ute overrakte kraftverkssjefen et minne i form av et vakkert tinnkrus, som ville bli inngravert en hilsen fra giverne.

Maskinmester Gjøtterud rettet så noen ord til kraftverkssjefen på vegne av arbeidslederne ved statskraftverkene.

Etter å ha takket for de ord og hilsener som var blitt rettet til ham, henvendte kraftverkssjefen seg til personalet i en personlig holdt og menneskelig verdifull tale. Bl. a. kom han inn på flere sider av sjefsvirket, og nevnte den tvil og de indre konflikter som hadde meldt seg, ikke minst i samarbeidet med yngre medarbeidere med andre meninger. Han framholdt de seire som var størst, som han hadde vunnet over seg selv ved etter omhyggelig gjennomprøving av argumentene å ha erkjent at det var den annen som hadde rett, og tatt konsekvensen herav. Han var blitt meget glad i personalet og følte seg knyttet til det med bånd som det ville bli vondt å slite over. For ham var ikke det verste ved avskjeden å måtte gå fra sitt arbeid, men det å miste kontakten med personalet. Han takket personalet for det dyktige arbeid det hadde ytt under hans ledelse, og som hadde vært et vilkår for at avdelingen hadde kunnet drives etter sin forutsetning tross de svære arbeidsoppgaver. Etter å ha ønsket personalet alt godt i framtiden håndtakket han hver enkelt for samarbeidet.

Deretter henvendte han seg til kraftverksdirektør Aalefjær og ønsket ham lykke til med de store arbeidsoppgaver som ventet ham, og ba personalet yte ham best mulig hjelp til å løse dem.

Direktør Aalefjær takket kraftverkssjefen for hans ord og gode ønsker, og dermed var en tankevekkende og enkel høytidelighet slutt.

Me.

Fra Ullevålsveien

I Kraftverksavdelingen ser vi fram til flyttingen av kontorene til Middelthunsgt. med megen skepsis. Blant annet anser vi det nokså usannsynlig at en spisemesse kan måle seg med Guds frie natur, selv om det bare er en liten gressplen med noen busker og trær. — En slik fredelig idyll like utenfor kontorvinduene har vi i K, hvor vi kan spise vår formiddagsmat fra tidlig om våren til langt ut på høsten. En pause midt på dagen i slike omgivelser har større betydning fysisk og psykisk enn allverdens messer i stål og betong, om de koster aldri så mange millioner.

D dag:

NORDLAND

Kor lenge er det sidan du tok til i Nordland fylke, elektrisitetskontoret, Alfsen?

Jeg kom til Nordland da elektrisitetskontoret ble opprettet i 1938, og jeg ble overingeniør i 1946. Nordland hadde forresten et elektrisitetskontor i begynnelsen av 20-åra, men det ble nedlagt etter et par år da det den gang var vanskelig å få til noe særlig.

Var det mange som hadde elektrisk kraft på den tid?

Før den organiserte statsstønad var «oppfunnet» var det bare de mer sentrale steder, byer og tettbebyggelser, som hadde elektrisk kraft i Nordland. Nå er det dannet kraftlag som omfatter hele fylket, og flere av lagene forsyner mange kommuner. Regnet sørfra og nordover er de største:

Sør-Helgeland Kraftlag	6 komm.
Midt-Helgeland Kraftlag	19 »
Nord-Salten Kraftlag ..	6 »
Andøy Kraftlag	3 »
Vesterålen Kraftlag ..	4 »
Lofoten Kraftlag	6 »

Ellers har vi kraftlag som forsyner 1 eller 2 kommuner og noen små lag for mindre områder.

Korleis går det med stamlinjebygginga?

I de siste åra er det dannet et par lag som har til oppgave å bygge sambandslinjer for større distrikter. Det er Salten Kraftsamband som har bygd 60 og 130 kV-linjer og sekundærstasjoner i Salten. Så har vi Lofoten Kraftsamband som nå bygger 60 og 120 kV-linjer med stasjoner i Lofoten, bl. a. for overføring av Innsetkraft.

Etter at Staten har bygd ut Innset kraftverk i Troms med overføringslinjer, vil for øvrig nordre del av Nordland (Ofoten, Lofoten og Vesterålen) få samkjøring med mesteparten av Troms, og det er

kommer nok. Det er forresten sterkt på tale å bygge en stor sambandslinje mellom kraftverkene i Nord-Trøndelag og Helgeland.

Er det mange att no som ikkje har fått kraft?

Den elektriske kraften er nå kommet fram til om lag 96 prosent av innbyggerne, og det gjenstår å forsyne omkring 8000 mennesker. De blir forholdsvis kostbare å forsyne, men jeg tror de aller fleste kommer med.

Vi har et særlig problem i Nordland. Det er de tre øykommunene Træna, Værøy og Røst, som forsynes med elektrisk kraft fra motoranlegg. Strømmen er dyr og det blir for lite. Det planlegges derfor nå kabeloverføringer som blir opptil 26—27 km lange, men som vil skaffe kommunene både tilstrekkelig og billig kraft.

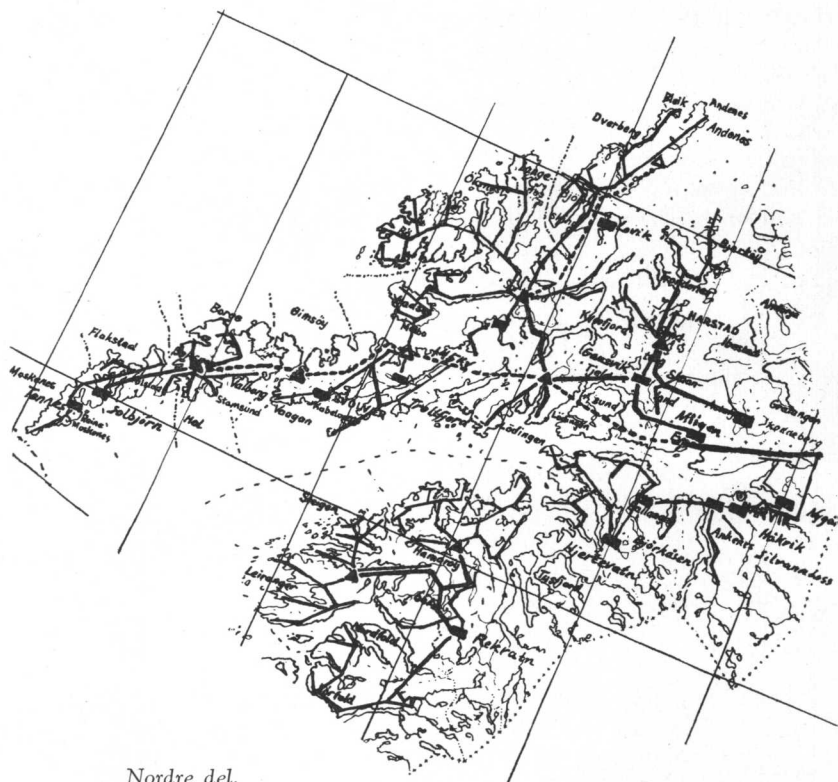
De har vel nok og nøgda kraftkilder å bygge ut i Nordland?

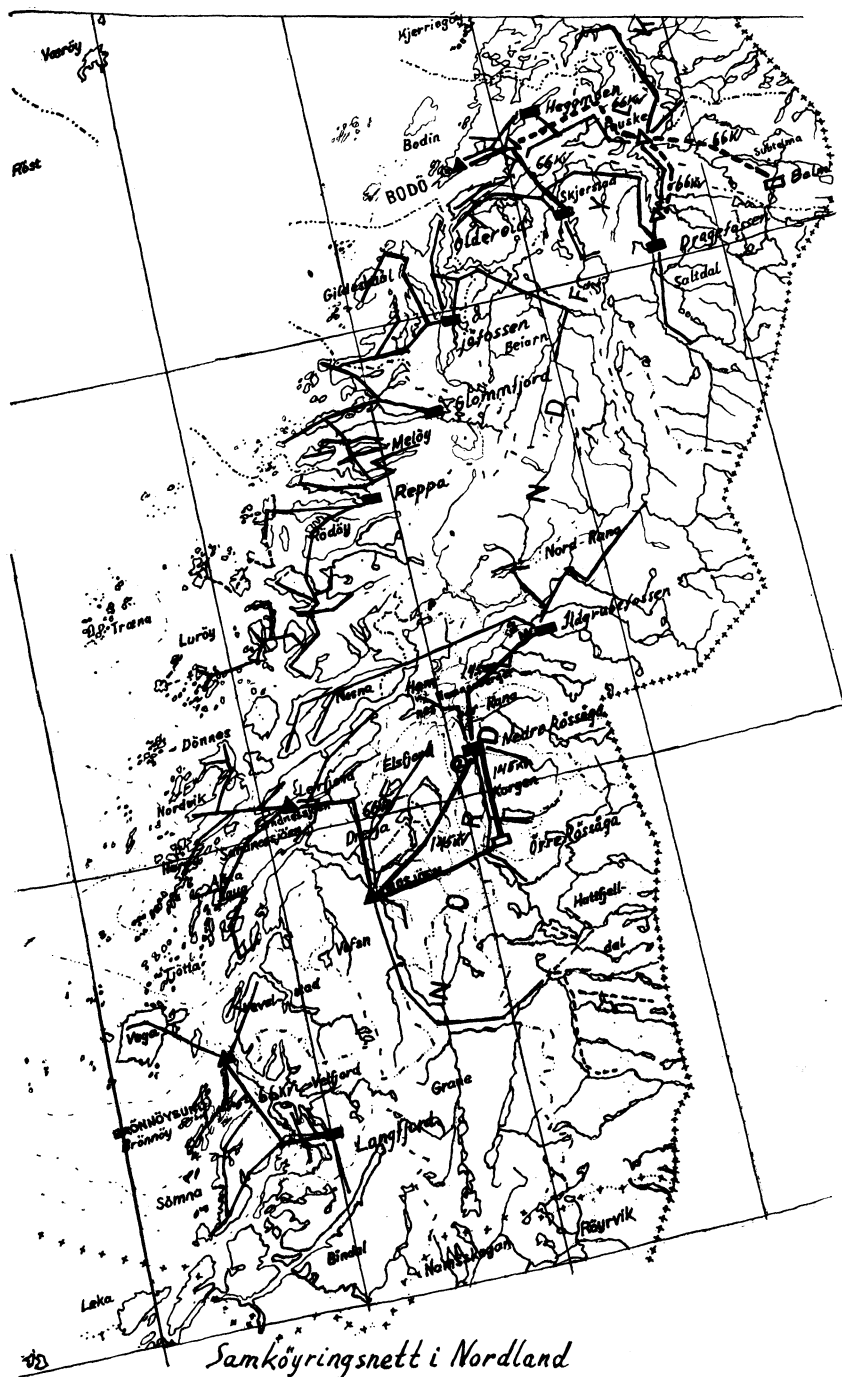
Ja, Nordland har bra med kraftkilder, og en regner med at det kan bygges ut ca. 15 GWh. Hittil er bygd ut 3 GWh eller 550 000 kW, mens 200 000 kW (1 GWh) er under bygging. En stor del av kraften går til storindustrien, men de andre behov begynner også å bli godt dekket.

nettopp stiftet en samkjøringsforening, Kraftsambandet Nord-Norge, som skal dirigere samkjøringa.

Midt-Helgeland danner et samkjøringsområde for seg, vesentlig basert på Røssåga og statens 130 kV-linjer.

De tre samkjøringsområdene: Helgeland, Salten og nord-fylket omfatter distrikter med ca. 215 000 av fylkets 240 000 innbyggere. Samkjøring mellom disse distrikter er foreløpig framtidsmusikk, men det

Søre del.

Kva reknar du for å vere viktigaste oppgåva di i tida framover?

De viktigste oppgaver framover er å skaffe kraft til dem som ennå har parafinlamper. Og ny kraft må stadig bygges ut for å dekke det voksende behov til industri og annet. Etter at vi har fått større samkjøringsområder, er det lettere enn før da man kan bygge ut større og gunstigere kraftkilder i samarbeid mellom flere kraftlag. Vi har også hatt et par større kraftutbygginger i samarbeid med industrien, og det har gått bra.

Humor

LOPPER PÅ EVENTYR

Dei to sirkusloppene hadde hatt ein travel dag. Men endeleg vart det kveld og dei skulle gå heim.

Då sa den eine: — Skal me gå heim, eller skal me ta ein hund?

LIKE FOR LIKE

— De vil gifta Dykk med dotter mi. Eg har skaffa meg opplysninger om Dykk ...

— Ja, og eg har skaffa meg opplysningar om Dykk og.

— Nå, ja ... saka er i orden.

AVD. FOR ROMANTIKK

— Ho er vonlaust romantisk, sa Hollywood-stjerna om den kjære veninna si.

— Kvar einaste gong ho gifter seg, trur ho er den siste.

SIKKERT MERKE

— Eg spela Hamlet og folk klappa som dei var galne ...

— Det måtte dei vera og sidan dei klappa.

YRKESJUUKDOM

— Er han boksar? Han har så flat nase.

— Nei, han er vindaugspussar i eit stort motehus.

Du kan ha tre trufaste vener: Ei gamal hustru, ein gamal katt og reide pengar.

(Samuel Johnson.)

— Nei, sjå der, far!

— Ja, det er ein regnboge.

— Kva er det reklame for?

SNØKAVE

Seksårige Arne sat ein dag og hørde vermeldinga, då hallomannen nemnde snø over tusen meter.

— Men du fælaste, sa Arne. — Tusen meter med snø!

AVD. FOR STORE TING

«Stort piano til salgs. Kan også brukes til forsamlingslokale.»

(Lysing i Sunnmørsposten.)

FÅRLEG ARV?

Kjære Klara Klok! Jeg er så fortvilet, jeg kan nemlig ikke få barn. Tror De at det er arvelig? Hilsen «fortvilet».

(Alle Kvinners Blad.)

Dr. ing. Haakon Styris Studiefond

Ifølge fondets statutter skal den disponible årlige renteavkastning anvendes til utdeling blant unge dyktige fagarbeidere som ønsker videre spesialutdannelse, men som ikke har anledning til selv å bekoste videre studier eller reiser.

Søknader om bidrag vedlagt attester stiles til fondets styre og sendes Den Polytekniske Forening, Rosenkrantz gt. 7, Oslo, innen utgangen av oktober mnd. d. å.

I «Fossekallen» nr. 1 — 1960 står eit bilete på side 8 av dambrot i Nord-Noreg. Her kjem ei utgreiding om korleis dette dambrotet gjekk for seg.

I slutten av oktober 1947 kunne en i dagspressen se en notis om at det under et større uvær i Nord-Norge hadde skjedd et dambrudd ved reguleringsdammen for Skaland Grafitverks kraftanlegg. Ingen mennesker kom til skade, men jordskadene var betydelige.

Da det bak den korte melding som den gang sto i avisene skjuler seg en forholdsvis betydelig flomkatastrofe, som særlig blant fagfolk har krav på oppmerksomhet, vil vi med tillatelse av Skaland Grafitverk offentliggjøre en mer fullstendig rapport over forløpet av dambruddet.

Først skal vi imidlertid gi en kort orientering om kraftanlegget.

Skaland Grafitverk ligger på utsiden — nordvestsiden — av Senja, inne i Bergsfjorden. Bedriften er den største i sin bransje og beskjeftiger for tiden ca. 80 mann. Inne i fjordbunnen i en avstand av ca. 8 km innenfor Skaland renner Fosselven ut hvor bedriftens kraftverk er bygget. Reguleringsbassenget Hestvann ligger ca. 1.2 km oppe i dalen og ca. 376 m over havet. Det regulerte magasin var på 8.3 mill. m³, med et nedbørsfelt på 14.9 km². Selve inntaket til kraftanlegget lå et stykke nedenfor reguleringsdammen på kote ca. 270. Herfra førte en tre- og stålrørledning ned til maskinstasjonen, som for en minste vassføring på 0.4 m³ og fallhøyde på 150 m var utbygd med 2 aggregater på tilsammen 400 kW.

Flomkatastrofen. (Skaland Grafitverks egen rapport):

«Mandag den 13. oktober 1947 ved 9-tiden om morgenen merket vakthavende maskinist at vannet i elven begynte å bli brunt og grumset. Han gikk ned til maskinistboligen for å varsle verkets bestyrer om mulige feil oppe ved dammen. Deretter gikk han tilbake til stasjonen, men var ikke kommet lenger enn til broen, som førte over Fosselven, da han så vannmassene komme styrtende ut over stupet ved inntaksdammen. Denne inntaksdam ligger omkring 170 m over broen. Han kom seg tilbake til maskinistboligen og kom ikke til skade, og som ved et under ble maskinistboligen stående urørt.

Vannmassene som kom, brøt i stykker inntaksdammen, rev med seg rørgaten og raserte kraftstasjonen. Fundamentene til kraftstasjonen står igjen, og turbiner og generatorene står også på fundamentene, men de er helt knust.

Øyenvitner kunne ikke følge det som skjedde, da alt var dekket av et tett vannslør. Vannmassene fulgte i en lengde av ca. 200 meter fra kraftstasjonen det gamle elveleiet og gravde dette ut til en dybde av en 30—35 meter under det tidligere nivå. 200 meter fra kraftstasjonen delte elven seg, således at endel av vannmassene fulgte den såkalte Sjø-elv, mens hovedmassene gravde seg videre i det største elveleiet og rev med seg enorme jordmasser langs fjellskråningene. Ca. 100 meter lenger nede utvidet elven seg til begge sider i «delta-form». På sydsiden av elven ble det gravd ned

til fjellet, således at der sto nesten loddrette vegger på opptil 60 meters høyde. På nordsiden var jordveggene ca. 20 meters høye. Der hvor vannmassene kom ut i havet har det raserte terreng en bredde på ca. 600—700 meter, og de jordmasser som vannet tok med seg fylte ut fjordbunnen, slik at der hvor det tidligere var ca. 30 favner dypt vann, kunne en nå gå tørrskodd. Den nåværende strandlinje strekker seg med sitt ytterste punkt ca. 100 meter utenfor den gamle vannlinjen. Den andre arm av elven, Sjø-elven, fortsatte i sitt gamle løp og gravde ut jorden, dog ikke på langt nær så mye som hovedløpet. Det var imidlertid så store vannmengder at vannmassene rev med seg et våningshus tilhørende Harald Nylund. Nylunds fjøs ble imidlertid stående. Ingen mennesker kom til skade, og så vidt vites ble heller ingen dyr skadet. Sjø-elven hadde like før utløpet i fjorden gravd seg ca. 10 meter ned i bakken. Bredden var imidlertid her relativt ubetydelig.

Dambruddet

SKALAND GRAFITVERK,

På det tidspunkt da flommen inntrådte, raste det en sterkt synlig storm med temperatur + 14 ° C. Det var noen dager tidligere kommet store snømengder oppe i fjellet, og det ble opplyst at snøen lå ca. 1 meter høy. Disse snømengder har smeltet i dagene umiddelbart før katastrofen, og har antagelig bidratt kraftig til øking av vannmassene i Store Hestvann.

Da været bedret seg så pass at man kunne gå opp og besiktige skaden oppe ved Hestvann, fant man at vannflaten var sunket vel 20 meter. Da den tidligere overflate av Hestvann var ca. 2 500 000 m², og da alle fjellskråninger som går ned i vannet er forholdsvis steile, kan man anta at det er gått ut mellom 40 og 50 000 000 m³ vann i løpet av mellom 6 og 8 timer.

Den gamle reguleringsdam, som var en ca. 2—3 meter høy jorrdam med forsterkninger på vannsiden og på luftsiden, lå på en moréne-rygg. Denne moréne-ryggen var praktisk talt helt borte. Vannet hadde også her skåret seg dypt ned i grunnen og tatt med seg store mengder jord og stein. I sommer ble inntaksdammen rensert for grus, og da måtte vi tappe ned Hestvann så meget som mulig. Damlukene ble åpnet helt, og vannet ble tappet ut så langt ned man kunne. Det var da ingen feil eller skade å se på demningen.

Årsaken til skaden er sannsynligvis at de større vannmasser som på grunn av den kraftige nedbør og den sterke snøsmelting i fjellene flommet ned i Hest-

vann, til slutt ikke kunne bli tatt unna over flomløpet. Vannet har da antakelig begynt å renne over selve demningen, og har da etter hvert begynt å vaske bort demningsmaterialet. En nærmere undersøkelse av moréne viser at den i stor utstrekning består av leire og smågrus samt større steiner. Det kan også tenkes at moréne på grunn av den svære nedbør som man har hatt nordpå i hele sommer — det har praktisk talt regnet uavbrutt siden mai i år — er blitt så oppbløtt at den er begynt å sige ut. Skaden på reguleringsdam ved Hestvann, inntaksdam ved kraftstasjonen, rørgate samt kraftstasjon er total, og verdien av det skadede kan anslås til mellom 350 000 og 400 000 kroner, uten at man dog kan fastslå dette nærmere før det er avholdt takst.»

*

Dette var bedriftens egen rapport om dambruddet. Når man ser at 40—50 mill. kbm vann har strømmet ut i løpet av 6—8 timer, skjønner man at virkningene

ved Hestvann

SENJA, (13. oktober 1947)

måtte bli betydelige. Etter vannmengden og flommens varighet tilsvarende dette en midlere vassføring på ca. 1800—2300 kbm/sek. Den største flombølge har muligens hatt den dobbelte — tredobbelte vassføring, altså mellom ca. 4000—7000 kbm/sek. (Til sammenlikning nevnes at største flom som er notert i Glomma (1934) er på ca. 3400 kbm/sek. Ved Sprengningen av Möhnedammen i Tyskland, hvor 1200 mennesker omkom og store områder ble lagt øde, ble flombølgen anslått til 10 000 kbm/sek.)

Høyden på flombølgen nedover dalen har man ved Skaland ikke kunnet konstatere, da dalsidene overalt er rast ut. Vannet har imidlertid på et sted — i en krapp sving nedenfor kraftstasjonen, hvor det er blitt stuvet opp, slått over en åsrygg ca. 40—50 m over dalbunnen.

Årsaken til ulykken er som man vil se at vannet har steget over damkronens nivå og at både dammen med jordkjerne og hele den underliggende moréne er løst opp av vannmassene og er glidd ut. Som det framgår av planskissen, falt terrenget nokså bratt av nedenfor dammens vestre side. Hellingen var der omkring 1:2. Ulykken ved Skaland minner noe om dambruddene ved Indvik, Budal (Bergen) og ved Osa (Rena), hvor det i alle 3 tilfelle var jorddammer som ble ødelagt ved oversvømmelser og utvaskninger. Flombølgen har imidlertid vært atskillig større ved Skaland

enn ved noen av de andre anleggene, blant annet langt større enn ved den såkalte Budalskatastrofen ved Bergen.

Det er ikke tvil om at hvis dette dambrudd hadde skjedd her sørpå med en mer tettbebygd dal nedenfor anlegget, kunne det ha blitt en katastrofe av dimensjoner. I den dalen hvor ulykken nå skjedd, lå det på en strekning på 1.2 km ned til havet bare en eneste gård foruten kraftverkets maskinistbolig. Denne gård ble tatt av flommen, men uten at mennesker eller dyr kom til skade.

Selve den måte, som jorddammen i dette tilfelle var bygd på, er som kjent den vanlige ved mindre oppdemnings- og reguleringsarbeider — særlig ved små kraftverk. Et stort antall slike dammer finnes over hele landet og ofte med forholdsvis store magasiner bak.

Dambruddet ved Skaland viser imidlertid med all tydelighet hvor påkrevet det er at man også ved byggingen av slike mindre jorddammer viser den største omhyggelighet. Selv om mindre jorddammer i mange tilfelle kan synes enkle i utførelse og derfor i stor utstrekning bygges uten særlig teknisk bistand, må man være oppmerksom på at i de tilfelle hvor man er i tvil om grunnens eller jordmaterialenes beskaffenhet, bør man ikke unnlate å søke teknisk bistand av fagfolk med erfaring fra dambyggings- og vanskelige fundamenteringsarbeider. Skader eller brudd på slike jorddammer kan nemlig — som man vil forstå — få langt større konsekvenser enn man skulle vente etter selve oppdemningshøyden i de enkelte tilfelle. Det er derfor her særlig viktig at det på forhånd gjøres de mest nøyaktige grunnundersøkelser, slik at det i tilfelle f. eks. leirlag i undergrunnen — som ved Skaland — kan treffes de nødvendige forholdsregler til å hindre oppbløting og utglidninger i slike lag.

*

Krigens erfaringer har for øvrig vist at jorddammer eller særlig kombinerte røys- og jorddammer har stor motstandsdyktighet mot ødeleggelse ved bombing, sprengning e. l. Dammene bør da utføres med elastisk tetningsvegg (kjerne) av armert betong eller stål og dessuten forsynes med en ekstra overdekning av forankrede steinblokker. Denne steinbeskyttelse bør være så kraftig at dammen får en overhøyde på ca. 2—3 m, samtidig som kronebredden gjøres større og tetningskjernen blir godt beskyttet. I Sverige er i de seneste årene utviklet en slik damtype, som der foretrekkes ikke bare av forsvarsmessige grunner, men også fordi den er økonomisk i utførelse. En vesentlig del av massene i disse dammer består av sprengstein fra tunneler eller fra nærliggende kraftstasjoner i fjell.

Under siste krig ble av de allierte blant annet rettet gjentagne angrep mot to store jord- og steindammer i Tyskland, nemlig Sorpe-dammen og Schwammenauel-dammen. Sorpe-dammen ble under et av angrepene truffet direkte av 11 stk. 5 tons bomber, men uten at lekkasjer oppsto eller skader på tetningskjernen av betong kunne konstateres. Dammen ved Schwammenauel, som er forholdsvis ny stein- og jorddam med betong tetningskjerne, ble også angrepet, blant annet ved 5 tunge angrep i krigens siste måneder, men heller ikke denne dam ble ødelagt. Dette skyldes antakelig at dammen hadde stor kronebredde, samtidig som tetningskjernen lå godt beskyttet av jord- og steinmassene.

FRA EN TUR TIL

Gjente i skoleuniform med sin lille-søster.

En tur til Japan — det høres nesten eventyrlig ut — og en eventyrlig opplevelse ble reisen, fra start til slutt. Formålet med turen var å studere japansk industri for framstilling av porselens-isolatorer, og reisen kom i stand etter invitasjon fra Japan via Utenriksdepartementet.

Selve forberedelsene til en slik reise er ikke gjort på et par dager. Det lønner seg å planlegge alle ting nøye, og helst rekne med at det kan hende litt av hvert. Helsebestemmelsene for Østen pålegger flere vaksinasjoner, og jeg pustet lettet da jeg fikk den siste sprøyten hos Statens institutt for folkehelsen. En må også ordne med visum for de land hvor en ønsker å stoppe lenger enn den vanlige mellomlanding. Når en først er så langt ute i verden, er det klart at det kan være interessant å se litt nærmere på flere steder.

Så startet vi da den 3. april, Peter Storebø fra Oslo Lysverker, Erling Ottersen fra Elektrisk Bureau og jeg. Etter å ha vinket farvel til våre familier på Fornebu, satte vi kursen mot København, hvor Börje Larsson fra Kungl. Vattenfallstyrelsen sluttet seg til selskapet. Det var fire meget forventningsfulle personer som tok plass i SAS-flyet «Torgeir Viking» som skulle føre oss over Nordpolen til Tokyo. Jeg må tilstå at jeg gruet litt for å være i lufta nærmere 30 timer, bare avbrutt av en times stopp i Anchorage i Alaska. Men bare det å fly over Nordpolen, er jo i seg sjøl litt av en opplevelse, sjøl

om det nå er blitt så alminnelig at det ikke er noe å skryte av etterpå.

Det første lille pust av Østen fikk vi straks vi kom på flyet, og der oppdaget at den ene av de to flyvertinnene var japansk (den andre norsk). Det var meget god plass på flyet, og dette gjorde nok sitt til at flyturen ble langt mindre slitsom enn jeg hadde tenkt meg. Reisen over polområdet var ikke særlig spennende. Vi fløy i en høyde av ca. 6000 m, og gjennom disen under oss kunne vi skimte isørkenen som et hvitt teppe med mosaikk-mønstre.

Det var meget interessant å følge med klokkeslettene på denne ruten. Det var søndag kveld da vi startet fra København, men det var fremdeles søndag kveld i Alaska da vi landet der 15—16 timer senere, og da vi ytterligere etter 13½ time landet i Tokyo, var det blitt tirsdag formiddag der.

Et skydekke skjulte landet under oss da vi kom inn over Japan. Men så merket vi at maskinen begynte på nedstigningen, og snart dukket vi ned under skylaget og fikk det første glimt av japansk landskap, med en liten landsby ved en fjordbukt. Det var gråvær med litt regn, og dette gjorde kanskje at vårt første inntrykk ikke ble den fargerike opplevelse vi hadde drømt om. Vi fikk øye på en hel liten fiskeflåte der ute på fjordbukta, og fartøyene førte noen underlige mørke seil som

fikk tankene våre til å vandre bakover til sjørøvertiden. — Men før vi visste ordet av det, trillet flyet bortover rullebanen og mot den imponerende stasjonsbygningen på Haneda flyplass. Og så kunne vi sette beina på Nippons jord. Vi var kommet til den oppgående sols land.

Det kan være interessant å stoppe opp litt her og se på noen få opplysninger om landet: — Japan er et øy-rike med fire store øyer og en mengde små, og med et totalt flateinnhold som bare er en liten tanke større enn Norges. Det er for øvrig flere ting som likner mye på vårt land. Det er et typisk fjell-land med bare snaut 17 prosent dyrkbar jord. Videre har landet en meget lang kystlinje, og det er en av verdens største sjøfarts- og fiskerinasjoner. Landet ligger på samme bredde som Middelhavslandene, og klimaet er stort sett mildt, men det kan komme veldige nedbørmengder i regntiden.

Det antas at den første bosetting fant sted i Japan i den seneste steinalder, og den første politiske stat ble dannet i det 4. århundre. I det 7. århundre fikk keiseren stor makt, og i den følgende, nær 600 år lange fredsperioden (Heian-perioden), gjorde innflytelsen fra China seg sterkt gjeldende, og det var en rik kulturell blomstring. Den neste 600-årsperioden er feudal-tiden, dominert av Shogun-regimet. Etter den

Mt. Fuji.

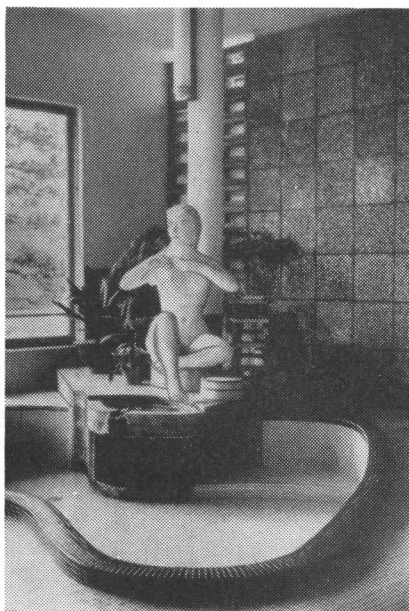
JAPAN

såkalte Meiji-restaurasjonen i 1868, utviklet landet seg som en moderne nasjonal stat under et konstitusjonelt monarki. Det var en rask framgang både økonomisk og kulturelt under dette system, men allikevel fikk militarister makten over riksstyret i 1930-årene, hvilket som kjent resulterte i Japans nederlag i den annen verdenskrig. Etter krigen fikk landet en demokratisk styreform. Keiseren erklærte at han ikke var gud, og en serie reformer fulgte, bl. a. prinsippet om kvinnes likestilling med mennene.

Det relativt lille landet har i dag over 92 mill. innbyggere, og med en årlig tilvekst på ca. 1 mill., er overbefolkningen blitt et meget alvorlig problem for landet. — —

Da vi, etter en reise på bare litt over et døgn, plutselig sto midt i verdens største by, følte vi oss på mange måter fullstendig hensatt til en annen klode. Vi ble møtt på flyplassen av Jan Eklöw fra Stockholm og Paul Matsuura fra Nippon Gaishi Kaisha, isolatorfabrikken som sto bak invitasjonen. På kjøreturen inn til hotellet i Tokyo sentrum fikk vi et visst inntrykk av bebyggelsen, som på oss stort sett virket grå, fargeløs og fattigslig. I utkanten av byen var det hovedsakelig lave trehus med en vesentlig mindre grunnflate enn vi er vant til, og husene lå kloss inntil hverandre på

Fra badet i et japansk hotell.

Fra en av keiserens parker i Kyoto.

begge sider av vegen. Etter hvert som vi kom lenger innover i byen, ble småhusene avløst av høye betongbygninger, og bybildet inne i sentrum kunne godt vært hvor som helst fra, om det ikke var for reklametekstene, som med sine «kråketær» gren imot oss fra fantastiske lysreklamer.

Det var lagt opp et omfattende program for oppholdet vårt. Den største del av tiden gikk sjølsagt med til å se på fabrikker, støperier og verksteder som er tilknyttet isolatorproduksjonen. Jeg skal ikke komme inn på disse tekniske inntrykk nå, men heller behandle det i en egen artikkel senere.

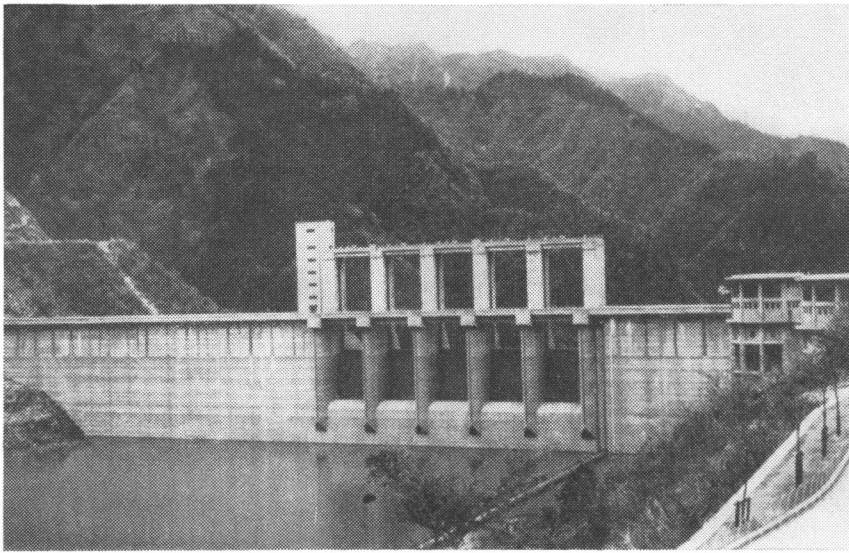
Ved siden av det rent tekniske, hadde arrangørene lagt stor vekt på at vi skulle få se mest mulig av landet og berømte severdigheter, og samtidig få fyldestgjørende inntrykk av typiske japanske skikker. Allerede første dagen ble vi således tatt med til en japansk restaurant for fiskeretter (Tempura), hvor vi måtte sitte på gulvet og spise med pinner. La meg med en gang fortelle at dette med å spise med pinner, slett ikke er slik «heksekunst» som vi gjerne innbiller oss. Litt problematisk er det sjølsagt i begynnelsen før en får den nødvendige øving, og under denne første middag ble vi utrustet med digre forklær for at vi ikke skulle søle på oss. Det sier seg jo sjøl at maten må serveres på en slik måte at en slipper å bruke kniv. Vi ble for øvrig gledelig overrasket over maten, som vi fant var meget velsmakende og lett, sjøl om de typiske japanske rettene var ganske uvante for oss.

Kokingen (eller steking) av maten foregår vanligvis ved bordet, og kokken (kokka) deler ut til gjestene etter hvert som det er ferdig. Tilberedningen kan på denne måten bli ganske underholdende.

Fra Tokyo til Nagoya, hvor isolatorfabrikken ligger, er det ca. 5 timers reise med ekspressstog. På denne reisen fikk vi se et meget skiftende landskap med store rismarker, te- og sukkerplantasjer og forskjellige andre «åkrer». Felles for alt vi så var at det var usedvanlig velstelt og ordentlig. Vi var også heldige og fikk se toppen av Mt. Fuji da vi passerte denne berømte sloknede vulkanen, som går igjen som motiv på nær sagt alt japansk.

De japanske jernbanene er verdt et kapittel for seg. Vel er det så at det bare fins smalsporete jernbaner, hvilket skyldes at japanerne i sin tid fikk kjøpe jernbanemateriell billig fra Amerika, da utskiftingen fra smal- til bredsporet bane fant sted der. Dette er sjølsagt i dag et «drawback» for japanerne, som nå har et vel utbygget jernbanenett.

På ekspressstoget var det behagelige, regulerbare «flystoler», og det kan nevnes at hver stol var utstyrt med miniatyrtelefon til å stikke i øret, og med mulighet til å velge mellom 3—4 radioprogrammer. Hyggelig var det også å merke seg at det var plasert friske avskårne blomster på togets toaletter. Slikt gjør seg! — — Det som imidlertid imponerte oss mest i forbindelse med jernbanene, var punktligheten for ankomst og avgang. Det ble sagt at togpersonellet satte sin ære i å

Dammen ved Sakuma kraftanlegg.

holde ruten, og folk kunne derfor godt stille klokkene sine etter togene. Undres på når NSB kan by oss noe liknende?

Japanerne er meget renslige, ja, det er hevdet at de er verdens rensligste folk. Dette kan godt så være, sikkert er det i hvert fall at de også på det sanitære område har sine spesielle skikker, og jeg skal omtale et par av disse litt nærmere. Noe av det aller første en får stifte bekjentskap med når en kommer til Japan, er «de varme klutene». Vi fikk servert vårt første «eksemplar» da vi passerte Nordpolen. Det hele består av en liten frottéklut, oppvridt i kokende vann og pent rullet sammen (som en pølse) og presentert på dertil bestemt fat eller brikke. Er det riktig flott, blir gjerne kluten før utleveringen dynket svakt med eau de Cologne. Med en slik klut kan en så tørke hender og ansikt, og det er utrolig så det kvikker opp f. eks. midt under en konferanse på en varm dag, når en får en slik klut over ansiktet. Disse klutene går igjen over alt, sjølsagt før, under og etter måltider, umiddelbart før en forlater en restaurant, under konferanser, på toget, ja, kort sagt alltid når en ønsker å vaske seg litt, uten at dette lettvinnt kan skje på vanlig måte.

Japanerne har også sin berømte særegne «badekultur», og på et par av de hotellene vi bodde, badet vi på japansk vis. Det er gjerne et stort baderom med en kum eller et basseng ned-senket i golvet, og med utrolig hett vann. Etter at en har såpevasket seg, oppholder en seg i bassenget til en føler seg passe «kokt». Vi foretrakk kald dusj som

avslutning på et slikt bad, men japanerne var ikke tilhengere av så brutal avkjøling.

Under oppholdet besøkte vi et stort kraftverk, «Sakuma power plant», med en installasjon på 4 vertikale aggregater, hver med en ytelse på 93 000 kVA. Den 150 meter høye betongdammen, av gravitasjonstypen, er et imponerende byggverk, og vi merket oss at japanerne her hadde tatt fjernsyn i bruk for avlesning av vannstanden. For øvrig var alt lagt spesielt til rette med hensyn på sight-seeing. Det var f. eks. anlagt en pen restaurant oppe ved dammen, og der var det også reist et minnesmerke over de omkomne under anleggsperioden. Vi fikk opplyst at det var hele 96 personer som mistet livet under byggingen. Dette er jo et meget høyt tall, men vel forståelig når en merker seg at all byggevirk-somhet, hus-, veg-, linjebygging osv., foregikk med en veldig ansamling av folk og relativt lite maskiner.

En dag var viet besøk til den store internasjonale varemessen i byen Osaka. På denne messen, som er den største som noensinne har funnet sted i Orienten, var 1200 japanske firmaer og 25 land representert. Det var meget interessant å se denne messen, og det var et imponerende bilde av Japans industri, som ble rullet opp for oss. Det var et enormt antall av verktøymaskiner, og alle typer fra de enkleste til helautomatiske med elektronisk dirigering.

For øvrig er det vel på svakstrømteknikkens område at japanerne har gjort de raskeste framskritt. De er nå verdens største produsenter av

små transistorradioer, som for størstedelen eksporteres til USA. Vi merket oss også TV-apparater i alle utgaver, f. eks. små hendige reise-TV-mottakere. For oss som må rekne oss som tilbakeliggende på dette område, var det også imponerende å se at japanerne allerede har faste sendinger med fargetelevisjon. Denne korte omtalen av Osaka-messen kan ikke avsluttes uten å nevne den optiske industrien. Alt tyder på at finmekanikk ligger god til rette for japanerne, kanskje særlig på grunn av den billige arbeidskraften. Det blir også hevdet at kikkerter og fotoutstyr fra Japan er av meget god kvalitet. På messen var det en enorm interesse for alle forskjellige typer av fotografiske artikler, og det var en trengsel uten like der hvor noe nytt ble presentert.

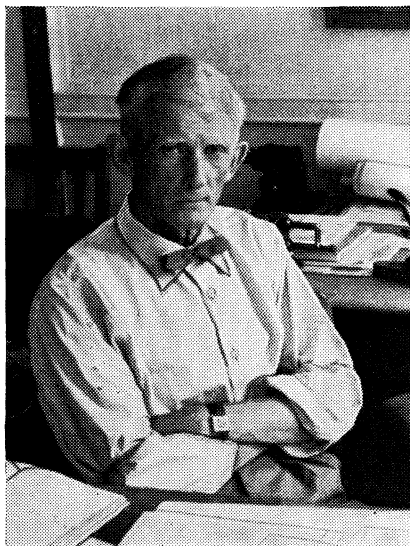
Et av de første spørsmål jeg ble møtt med da jeg kom tilbake til kontoret etter reisen var: «Så dere noe til geishaene?» Det er sikkert nok mange som besøker Japan som ikke har den ære, men for vårt vedkommende var det nærmest betraktet som en selvfølge at vi skulle delta i geisha-selskap. Det fins vel ikke noe kvinneyrke i verden som i den grad er omgitt av mystikk, som geishaenes århundregamle tradisjon. Vi var på forhånd klar over at geishaene svært ofte her i Vesten feilaktig betraktes som prostituerte, og således forveksles med en kvinne-gruppe som kaltes joroer. —

Vårt møte med geishaene skjedde i den gamle hovedstaden Kyoto, hvor landets største geisha-skole lig-

Tamme ddyr i Nara park.

Avdelingsdirektør HALVDAN EYSTEIN KLÆBOE

døde den 4. september, bare 63 år gammel. Meldingen kom som et sjokk for hans kolleger og ikke minst for den etat han arbeidet i. Han var en av våre mest framtreddende hydrologer og hans innsats på dette område har vært utenom det vanlige, både som skapende for faget og rådgivende for kolleger. Savnet vil bli stort, og det vil bli meget vanskelig å finne en verdig etterfølger i den stilling han innehadde.

Etter fullført eksamen ved Norges Tekniske Høyskole ble han ansatt i Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen ved Hydrologisk avdeling, og hans livsarbeid er viet denne etat. I 1959 ble han utnevnt til avdelingsdirektør og sjef for avdelingen, en stilling som han fylte på fortrinlig måte. Han gikk inn for stillingen med all sin energi, og det lå ikke for ham å følge advarende råd om ta hensyn til helbreden.

Han var for tiden vår mest produktive

forfatter innen det hydrologiske område, og har skrevet en rekke artikler i forskjellige fagskrift, foruten den eneste norske lærebok i Hydrologi «Grunntrekk av Hydrologien særlig Norges Hydrologi» som utkom i 1959. Han deltok i stor utstrekning i internasjonalt samarbeid på sitt felt. I en årrekke var han formann i den norske hydrologiske kommisjon av «L'Association Internationale d'Hydrologi», og representerte for Norge ved de fleste av dennes verdenskongresser i de europeiske land. Videre deltok han aktivt i de Nordiske hydrologiske konferanser ved siden av tjenestlige skandinaviske oppdrag. Så vel innenlands som utenlands har han ervervet seg et navn som ikke blir utslettet ved hans bortgang. Han har skaffet seg og Norge mange fruktbringende bekjentskaper og venner som deltar i sorgen.

Hans personlige egenskaper og tjenestevillighet førte til et ypperlig samarbeid.

Det alt for tidlige avbrudd skaper stor sorg blant venner og kolleger, men etterlater et verdig minne. R. Søgner.

R. Søgneren.

ger. I tilslutning til geisha-skolen er det et eget underholdningssenter, og her hadde vi den fornøyelse å få se en forestilling som kalles «cherry-blossom-dance». (Dette var jo akkurat på den tid da kirsebærtrærne blomstret.) Det var utelukkend elever fra geisha-skolen som sørget for underholdningen, som var en slags ballett framført av et stort antall geishaer i fargerike kimonoer, og til en monoton sang og musikk som også ble besørget av geishaene. Sjelve handlingen fikk vi ikke mye forståelse av, dertil ble dansen framført med alt for spesiell symbolikk, og forståelsen ble ikke akkurat lettet ved at vi leste forfra i steden for bakfra i programheftet. Sangen og musikken lød ikke særlig vakkert i mine ører. Det som vi imidlertid kunne glede oss og imponeres over, var den fantastiske presisjon over framførelsen, og de usedvanlig vakre draktene og kulissene. Det var nemlig ikke bare vanlige kulisser, men blomsterarrangementer i slik mengde og prakt som ingen av oss hadde sett maken til. Etter forestillingen spiste vi japansk middag og fikk da høve til å snakke litt med noen av geishaene som oppvartet oss ved bordet. På grunn av språkvanskelighetene ble ikke utbyttet av samtalene særlig stort, men vi fikk se dem utføre sin gjerning, slik de gjennom flere års skolegang er opplært til det, som selskapsdamer.

Det generelle inntrykk vi fikk av japanerne var at de virket smilende

og fornøyde. De er holdt for å være usedvanlig ærlige, og en behøver ikke, som i de fleste andre asiatiske land, ta spesielle forholdsregler mot tyveri. Vi hadde ikke vært der lenge før vi merket oss at befolkningen var overraskende velkledde. En del av kvinnene, kanskje særlig litt eldre, brukte kimono, men det er tydelig tendens til at denne klesdrakten er i ferd med å fortrenses av mer moderne klær. Japaneserinnene burde være de første til å beklage denne utviklingen, for det er ikke tvil om at de tar seg mye bedre ut i kimono enn i siste mote fra Paris.

Brytningen mellom gammelt og nytt er for øvrig tydelig, ikke bare i klesmoten, men i bygningsindustrien, i musikken, over alt. Inne i byene reiser f. eks. moderne høye betongbygninger seg side om side med små lave trehus, og jeg ble nærmest sett på som et «rart dyr» da jeg skulle kjøpe grammofonplater og var mer interessert i japanske folkemelodier enn i amerikanske rock'n roll-plater.

Det hektiske jaget som gjerne følger med den materielle velstandsøkningen, har også gjort sitt inntog i Japan. Vi merket det tydelig da vi kjørte drosje i Tokyo den første dagen. Vi hadde en ganske ung gutt ved rattet, og han kjørte nok bilen sin på en dyktig måte, men du verden så vilt det gikk! Trafikken i Tokyo er for øvrig så kolossal at det ikke kan beskrives. Når en så

tenker på at en bil i dag ligger helt utenfor den alminnelige japaners rekkevidde, synes det å være nærmest uløselige problemer som møter trafikkmyndighetene, når bilen etter alt å dømme om få år blir tilgjengelig for et bredere lag av folket.

Umiddelbart før avreisen fra Japan var vi invitert til middag hos den norske ambassadør Nygård i Tokyo. Siden det var vår siste kveld der, ble de to japanerne som hele tiden var sammen med oss, mr. Okkawara og mr. Matsuura, også invitert til ambassadøren.

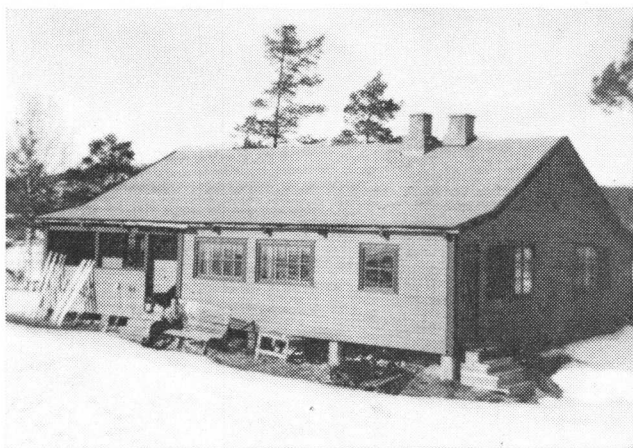
Det var meget hyggelig og en verdig avslutning på dette eventyrlige oppholdet. Matsuura tolket på en utmerket måte hva vi alle følte, da han i en tale under middagen bl. a. sa følgende: «Det har vært pent vær under hele dette besøket, men i dag regner det. Dette symboliserer hva vi føler i våre hjerter nå ved avskjeden.»

Hjemreisen gikk via Hong Kong, Bangkok og Cairo. Det var tre interessante byer hver på sin måte, men en nærmere beretning fra disse steder faller utenfor rammen av denne artikkel.

Til slutt vil jeg bare tilføye at jeg setter umåtelig stor pris på at jeg fikk høve til å ta denne turen. Alt det jeg lærte av teknisk art, vil være til uvurderlig nytte for meg i arbeidet mitt. Alle inntrykkene av kulturell art vil jeg minnes hele livet.

O. Erdal.

Feriehjemmet på Pålсбу

Ferieheimen.

Fra Tørrhaugsetra.

Har De vært på campingtur i sommer? Eller kanskje leid hytte på fjellet eller ved sjøen til kr. 200.00 pr. uke? Mye sol og varme som ga valuta for pengene? Bare grønn vinter, sier De? Ja, ja, det er vel endog liten tvil om at den form for vinter er den verste. Men ikke desto mindre utgjør kr. 200.00 pr. uke i 3 uker kr. 600.00, som sammen med reiseutgiftene, kr. 200.00, tilsammen blir kr. 800.00 (pluss, pluss, etter den enkeltes plassering i lønnsregulativet). Denne sum tillater jeg meg å påstå er av en slik størrelsesorden, at når den blir hevet rett ut i regnværet, vil selv den i kamp og trengsler herdete NVE-mann få en følelse av å være forbigått (av godværet).

For å unngå at De skal føle Dem underbetalt selv om været svikter, er det blant annet to måter å tilbringe ferien på, som jeg herved vil foreslå (dersom De trass i sommerens dårlige erfaringer, likevel vil ta ferie et annet år):

1. De kan feriere hjemme.
2. Do do do på Pålсбу.

Ad 1: Ideell løsning, NB hvis været på forhånd kan garanteres vått og kaldt. Det er bare det beklagelige at våre meteorologer dessverre ikke kan garantere noe som helst. Apropos, husker De at det i juni i år ble spådd en ny tørkesommer å la den i fjor?

Ad 2: Uaktet været er slik eller sånn, vil denne løsning alltid være vellykket. Man vil nemlig aldri finne utgiftene bortkastet, idet utgifter ikke eksisterer, bortsett fra en bitte liten avgift. Denne viser seg etter de siste undersøkelser som er foretatt av Hyttekomitéens juridiske og administrative avdeling seksjon Budsjett, Statistikk og Public Relation (forkortet NVE-HKJABSPR) å være verdens laveste hytteleie! Enten De tror det eller ikke, får De her en pen liten leilighet tipp topp utstyrt for sølle 250 øre pr. døgn!

Hvis disse sensasjonelle opplysninger skulle ha skjerpet Deres nyssgjerrighet for stedet med påfølgende studier i marken, vil jeg ikke stille meg hindrende i veien for Dem. Tvert imot. I det etterfølgende skal jeg gi en liten beskrivelse av ankomstmuligheter, beliggenhet,

HALVOR P. LIAN

En orientering om feriehjemmet på Pålсбу blir ikke fullstendig uten å nevne Lian. Uten denne hederskar ville det ikke være godt for hyttekomitéen å drive feriehjemmet. Heller ikke ville det være greitt for ukjente feriegjester å finne seg til rette uten Lians hjelp.

I fjor gikk Lian av som damvokter og trakk seg samtidig tilbake til sin gård i Breivika ved Pålсбуfjorden. Men lykkeligvis for hyttekomitéen var han villig til inntil videre å fortsette som dennes kontaktmann, til tross for at han nå har en halv mils vei mellom sitt hjem og hytta. Alltid like påpasselig varetar han feriehjemmets interesser, og alltid like elskverdig bistår han feriegjestene med råd og dåd.

Lian er nå 78 år, men vi som har kjent ham i mange år, kan ikke merke at alder og personlige bekymringer biter på denne fjellens sønn. Vi i hyttekomitéen ønsker ham fortsatt god helse og godt samarbeid i årene som kommer.

eks- og interiør samt de muligheter for utfoldelse av individuelle særegenheter som stedet har å by på.

Med (tjeneste-)bil er det to ruter å velge mellom når De skal begi Dem avsted. Den største fordel ved disse ruter er at de følger veier, eventuelt forhen-
værende sådanne. Følg med i veirapportene!

Rute 1. Oslo — Hønefoss — Sokna — Nesbyen — Rukkedalen — Tunhovd — Pålсбу, i alt ca. 22 mil.

Rute 2. Oslo — Kongsberg — Nore — Øygards-
grend — Tunhovd — Pålсбу, i alt ca. 23 mil.

Selv om rute 2 er ca. 1 mil lenger enn rute 1, bør De ta denne, iallfall den ene vei. Ved å bese Nore kraftverk vil De nemlig kunne gjøre en rekke av våre ingeniører en stor glede. Jeg har nemlig en meget sterk fornemmelse av at NORE KRAFTVERK er kraft-
verket med stor K for de fleste av våre ingeniører, en åndens og håndens katedral, et Mekka, en lysning (NB elektrisk) i disse mørke, beinharde tider. Og man skal glede sine medmennesker så sant man kan, selv ingeniører!

Dersom det i NVE mot formodning skulle finnes individer fra vårt lands elendigste sosiale gruppe, nemlig de billøse, kan jeg til disse bare gi det råd: Henvend deg til NSB, der blir du pr. reisegods ekspedert til Nesbyen, hvorfra du blir fraktet i korresponderende omnibuss til Tunhovd og Pålсбу. (Gjennomsnittlig hastighet 10 km pr. t. i 35 km).

Hytta ligger ca. 300 meter øst for Pålсudammen, en demning som hever vannstanden i Pålсuffjorden 12.5 meter over naturlig vannlinje. Damanlegget, som er meget imponerende, skjemma ifl. ingeniørene for-
bausende lite, og er vel verd en titt. Feriehjemmet, som er i hyttestil, ligger ved den vestlige ende av Tunhovdfjorden, som ved full vannstand når helt fram til foten av Pålсudammen. Hytta består av 4 leiligheter, hvorav de 3 består av soverom og kjøkken (2 med 6 senger, og 1 med 4 senger), samt en leilighet på ett rom med sengeplass til 2 personer (kan være veldig koselig altså, jfr. alle forlovelsene i NVE). I tillegg til disse leiligheter hører en felles peisestue med noen gode stoler, radio m. m., men fremdeles dessverre ikke helt tilfredsstillende møblert. Men det kommer, det kommer. For øvrig er hytta rikelig utstyrt med kjøkkentøy for hvert kjøkken (også 1-romsleiligheten), samt madrasser, puter og ulltepper for 18 køyer. Alle rom er elektrisk oppvarmet, og hvert kjøkken har elektrisk platekomfyr med 2 plater. Stort kjøleskap står til fri avbenyttelse, og det er innlagt en såkalt telefon, et her i byen ukjent apparat ved hvis hjelp man kan nå lege, kjøpmann, eventuelle koner i byen, naboer som passer blomster, undulater og gullfisker osv., osv. Dessuten vil De utenfor i naturen finne to små hus som blir flittig brukt hver morgen og ellers i påtrengende tilfelle. Så De skjønner man behøver ikke ta med seg noen ting for en tur til Pålсбу.

Men man har ikke bare muligheter for varm mat og kald selters på feriehjemmet. Sommer som vinter har De det fineste terreng for skog- og fjellturer på Pålсбу. Her kan De bestige topper eller plukke multer, her kan De ro og fiske. Kort sagt: Her kan alle finne den form for ferie som passer best for den enkelte. Og, idet jeg fortsetter i denne uvanlig alvorlige tone, vil jeg spesielt anbefale Pålсбу i tiden februar—april og fra medio juli til medio september.

Velkommen til Pålсбу. I august og september er det god plass. Konferer på forhånd med en av hyttekomiteens medlemmer, som består av frk. Halvorsen i

hovedkassen, ingeniørene Nicolaisen og Stokkebø, henholdsvis i Vassdrags- og Bygningsavdelingen, samt undertegnede som holder til i Kraftverksavdelingen på ubestemt tid. Min viktigste beskjeftigelse er å utlevere nøkler til alle tjenestemenn i hovedstyret som akter seg til Pålсбу. God ferie!
F. Storaker.

Skaft

EKSPERTER

til å rasjonalisere byggingen

— Det er betydelige muligheter, sier lederen for arbeidsstudier i Norges Byggeforskningsinstitutt.

— Det er en våken interesse for rasjonalisering innen byggevirksomheten her i landet, og en må vel ha lov til å regne med at det blir satset mer på denne fronten enn det er gjort hittil. Etter mitt syn er det høyst nødvendig, uttaler lederen for arbeidsstudier i Norges Byggeforskningsinstitutt, sivilingeniør Aamund Fjøsne i en samtale med Vårt Land.

Jeg vil ellers gjerne nevne at Norges Vassdragsvesen har en fast avdeling som tar seg av arbeidsstudier, og det synes jeg er positivt.

(«Vårt Land» 28. juli 1960.)

K R Y S S O R D

1	F	2	O	3	S	4	S	5	E	6	K	7	A	8	L	9	L	10	E	N	
11	I	12	L	13	T	14	E	15	R	16	H	17	J	18	O	19	R	20	T		
	N			21	O		I						22	A			23	O	B		
	N			24	N	25	M			26	D	27	A		28	S	29	S			
30	E	31	V	32	A			33	A	34	A	35	N	36	D	37	E	38	B		
				39	D	40	A	41	M	42	M	43	E	44	R		45	K	46	A	
			47	R				48		49	T	50	F		51	I	52	R	53	A	
54	V	55	O	56	G	57	T		58	O	59	S	60	S		61	O	62	G		
63	A	64	A			65	R	66	O	67	T			68	T	69	A	70	S		
71	A	72	L	73	B	74	U	75	M			76	S	77	I	78	N	79	S		
		80	D	81	U	82	E			83	U	84	N	85	G	86	E	87	N	88	E

KONTROLKONTOR

Rafnne, derf vel!
Les dette baklengs.

Natura og kraftutbygginga

- • • • •
- Det er ikkje berre her i landet det er strid
 - om kor mykje ein skal kunne byggje ut av
 - fossane utan å øydelegge alt for mykje av
 - natura. I Sverige har vore ei stor sak om lakse-
 - fiske eller kraftutbygging, og vi saksar det «Syd-
 - kraft» har skreive om dette.
- • • • •

Fisket fällde Härnäs inför HD

Stort uppseende i pressen väckte Högsta Domstolens dom den 28 december 1959, vari Högsta Domstolen avslog Sydkrafts ansökan om tillstånd att få bygga Härnäs kraftverk i Mörrumsån.

Såväl vattendomstolen som vattenöverdomstolen, dit kammarkollegiet klagat, hade funnit kraftverket tillåtligt och lämnat sitt medgivande till dess byggande.

Härnäs kraftverk skulle ta i anspråk fallsträckan

OG ELDEN DØYDDE UT

Då svartedauden hadde herja landet låg mange bygder øyde. I andre bygder levde det att folk på einskilde gardar, elles stod husa tome. Farande folk kunne koma frampå fjellkanten og sjå røyk frå berre nokre få ljarar i ei heil bygd. Frå dette utsynet kunne dei stå og sjå kvar det budde folk og kvar husa stod tome.

Litt etter kvart auka folketalet, elden vart tend at og røyken steig til vers frå ljoren, som den hadde gjort før. Det loga og brann morgon og kveld, elles var det glodhaugen og dei oppvarma steinane som vermde opp i stova. Alle viste kva for ei kone i bygda som stod først opp, og kva for ei som låg lengst, røyken syntet det.

Seinare kom det omnar av jarn og med pipe opp gjennom taket, men dei koka mat over elden og røyken steig opp fra pipa, som den før hadde stege opp frå ljoren.

Ein tidleg sommarmorgon kunne du stå og sjå ei tunn røykstrime stige opp frå skorsteinen og veta at no koka dei kaffi til frukost.

I dag er elden utdøydd i dei fleste bygder. Det stig ikkje røyk frå eit einast hus i bygda heile somaren til ende. Til og med den gamle kårkone har fått seg ei kokeplate som ho kokar kaffien på. Ho la mot lenge, kaffien vart ikkje so god når den vart kokt på plate som når den vart kokt over eld. Men ho måtte gie opp til slutt, og no er elden utdøydd. Når du i dag ser ut-over bygda ser du ikkje ei einaste røykstrime so lenge somaren varer, elektrisiteten har teke ovore etter elden.

S. N.

mellan Fridafors nedre kraftverk och Hemsjö övre. Nedanför detta område finnes tre kraftverk: Hemsjö övre, Hemsjö nedre och Marieberg.

I samband med att Sydkraft ingav sin första ansökan om utbyggnad av Mörrumsån, gjordes från fiskerihåll stora ansträngningar för att utnyttja den sträcka, som Härnäs kraftverk skulle beröra, för laxreproduktion. Man transporterade således upp yngel och i vissa fall lekmogen lax från nedre delen av ån. Därefter gjordes gällande, att Härnässträckan gav upphov till ett laxbestånd i Östersjön. Fiskeristyrelsen, vars chefstjänstemän redan före domstolsbehandlingen skrivit på ett upprop, betecknat «slå vakt om Mörrumsån», tog därför som väntat avstånd från utbyggnaden.

Högsta Domstolen som i domskälen åberopat fiskeristyrelsens yttrande har utgått från att bortfallet av Härnässträckan såsom reproduktionsområde skulle medföra skada på fiskerinäring av betydelse och att kraftverket därför icke skulle få komma till stånd. Högsta Domstolen ansåg icke heller att man kunde kompensera skadan genom odling av lax på samma sätt som skett i många år vid Laholm. I domen heter det att Högsta Domstolen icke finner att det med tillfyllestgörande säkerhet ådagalagts att inom Härnäsområdet laxbeståndet kan upprätthållas genom odling. Icke heller fann Högsta Domstolen skäl att underställa frågan om Härnäs kraftverk Kungl. Maj:ts prövning.

För den planerade utbyggnaden av Mörrumsån är Härnäs kraftverk av vital betydelse. Genom detta möjliggöres nämligen en avtrappning av ån från Granö kraftverk och nedåt. Sydkraft har velat se ån som en enhet, men enligt vattenlagens bestämmelser synes detta icke låta sig göra. Varje kraftverk måste behandlas för sig, ehuru ettvar av de föreslagna kraftverken måste till för att de andra skall kunna utnyttjas på avsett sätt.

Vattenmål längdragna

Tycker ni att det gått lang tid innan målen om de planerade kraftverken i Mörrumsån avgjorts av de olika domstolsinstanserna? I så fall kan vi svara, att vattenmål i de flesta fall är långdragna — en tidrymd på 5—8 år efter ansökans ingivande tills slutdom i målet föreligger är inget ovanligt. Dessförinnan har man dock fått dels sk byggnadstillstånd, dvs rätt att påbörja byggnadsarbetena och dels tillstånd — något senare — att ta kraftverket i drift. Därav följer att utredningar beträffande vattenkraftverk från vattenbyggarnas sida måste igångsättas lång tid innan det påtänkta kraftverket kan tas i drift. Men till detta skall vi återkomma i nästa nummer av tidningen.

Åter till kraftverken i Mörrumsån. Ansökan om tillstånd att utbygga strömfällen i ån ingavs till Söderbygdens vattendomstol beträffande Granö 1949, Vittskövle 1951 samt Hemsjö och Härnäs 1952.

Överingenjör Karl Ljunggren skrev i personaltidningen 1/1952 bl a:

«Strömfällen representerar miljonvärden, som går till spillo om utbyggnaden förhindras. Sker det för att tillgodose sportfiske och andra fritids- och turistintressen, blir det dyra laxar. Om kraftverksutbyggnaden förhindras för att det merkantila fisket skall kunna bibehållas, blir det nationalekonomiskt mycket dyrbar lax. Sydkrafts mätto är: både-och! Både lax och elkraft ur Mörrumsån!»

Det ser ut att bli dyra laxar!

HYTTA VÅR

Etter anmodning fra redaktøren av Fossekallen skal jeg fortelle om en liten hytte som heter «Solrenning» og som jeg er eier av.

Da min kone og jeg ble fastboende i Oslo i 1938, fant vi snart ut at det ble for ensformig å bo i en leiegård, hvis en ikke hadde noe sted utenfor byen som en kunne reise til.

Vi var begge vant med friluftsliv så vi begynte snart å tenke på å skaffe oss «Et sted» på landet hvor vi kunne tilbringe fritiden. Dette med «Et sted» må forklares nærmere. Min kone har endel slekt på vestkanten, og da dette var eldre mennesker med medfødt vestkantmentalitet, var det formålstjenlig å snakke om «Et sted» istedenfor en liten hytte, for ikke å gjøre skam på familien.

Ved et tilfelle kom vi i kontakt med en bonde i Lommedalen som var villig til å selge oss en hytte han hadde et stykke oppe i skogen. Det viste seg at hytten lå fint til med utsikt oppe i Trulsrudkollen. Fra bussen og opp tar det bare 15 à 20 minutter å gå, og den som skal bære proviant med melk og øl, samt en lommeleke med dram på, han vet å sette pris på et veien ikke er lang.

Av fotografiene får en et inntrykk av hyttens omgivelser. Den ligger der, og koser seg verre på en hylle i terrenget, omgitt av skog på alle kanter, men med fritt utsyn over den vakre Lommedalen. Bakenfor hytten er det urer og en høy hammer. Foran hytten faller terrenget av i små bakker og koller. Omgivelsene minner ikke så lite om Vestlandsnaturen, og dette er noe vi setter stor pris på, for når en er vokst opp i en fjord på Vestlandet, så liker en at naturen står litt på kant.

Det er således intet å utsette på omgivelsene, og da det på tomten er et oppkomme med nok vann, også i verste tørkesommer, og da vi var så heldige å få kjøpt nok skog til brensel, så er hytta blitt et ønskested, hvor vi alltid er lykkelige over å kunne tilbringe søndager og ferier.

Lommedalen ligger bare omtrent en time med buss fra Oslo. Jeg kan derfor, hver lørdag, om jeg vil, gå direkte fra kontoret på bussen og være framme ved hytta i løpet av halvannen time. Dette hadde særlig i krigsårene den største betydning for oss. For i Lomme-

Interiør.

dalen fantes ikke tyskere. Vi kunne da hver fridag reise ut av byen til hytta og puste ut i fri norsk natur. Vi syntes det var den beste hvile å slippe å se de grønne uniformene.

Hytten er liten, bare 39 m² i grunnflate, men med soverom i annen etasje. I første etasje er det stue, et lite praktisk kjøkken og åpen altan. Det er ikke lagt inn elektrisk lys og kraft, så vi må bruke ved til koking og oppvarming. Det er således min jobb å hogge brensel hver sommer. Av fotografiet vil en forstå at dette ikke er noen lett jobb. For en kontorsliter uten noen trening i kroppsarbeid er det ekstra anstrengende å felle så store trær, og det er rimelig at en føler seg litt stolt når kjempen er lagt i bakken. Å felle treet er imidlertid bare begynnelsen. Etterpå skal stammen kvistes og sages opp i passende lengder. Derpå skal hver stokk bæres fram til hytten på ryggen. Så er det å sage stokken opp i lengder som passer for ovnene. Når så alle kubbene er kløvet og stablet inn i vedskjulet, er jobben gjort for denne gang. Etter velgjort arbeid, så smaker det godt med en kald øl.

Heldigvis varer vedhoggingen bare en kortere tid om sommeren. Når været er fint, går vi turer innover åsene, vi plukker bær i skogen, eller vi «slapper av» i en liggestol når solen er framme.

I regnvær blir det å kose seg innendørs med en god bok, helst en detektivroman. Når en da kanskje har en kald pjolter ved siden av så kan det nok hende at en føler seg tilfreds med tilværelsen.

Hytta ligger østvendt, og midtsommers stiger solen opp over Voksenkollen i øst allerede ved 3—4-tiden om morgenen. Derfor heter hytten «Solrenning», et stedsnavn fra Sogn.

Til slutt vil jeg bare anbefale alle dere andre kontorslitere å anskaffe dere en liknende hytte. Stedet bør ikke ligge for langt fra byen. Noen luksus er ikke nødvendig, men hytten må være koselig.

Dette å kunne dra ut til ensomheten i naturen tror jeg er den beste avkopling som finnes fra telefon og menneskemylder, fra ansvar og problemer.

Som motto, siterer jeg noen verselinjer av Bjørnson:

«Drag ei med dig dalens tvang
i de grønne lier.
Skyll den i en freidig sang
nedad fjeldets sider.
Stanser lytter du en gang
vil du få å høre
ensomhetens store sang
bruse til dit øre.»

O. Fossen.

«Et sted».

En times biltur nordvestover fra Tynset, et kvarters rask marsj rett oppover mot fjellvidda — og så møter en helt uventet en lang, lav tømmerhytte i et bjerkeholt like under snaufjellet. Tømmerstokkene er gråbarket av vær og vind, og hytta ser ut som om den har ligget der i minst hundre år. Det har den imidlertid ikke — ingen vet hvor gammel den er, men den er flyttet opp i fjellet for ikke så mange årene siden.

Martin Lie, tømmermannen som flyttet hytta, er av den gamle, gode skolen. Han legger sin sjel og sin ære i arbeidet sitt, og lykkelig er den som kan få ham til å bygge for seg.

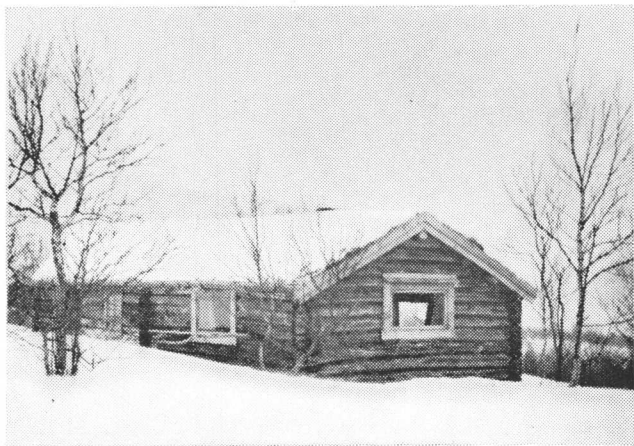
Hytta er 9.6 m lang og 4 m bred. Fra tunet kommer en inn i en gang hvor golvet på setervis består av store heller. Og herfra går en gjennom kjøkkenet — som har utsikt over dalen — inn i peisestua. Peisestua ligger i sørenden av hytta, og har vinduer mot øst, sør og vest. Ved siden av kjøkkenet er det en liten sovealkove med køyer.

«Hovedbølet» ligger på østsiden av tunet, og på sørsiden har familiens yngste sin egen lille tømmerhytte. Den er 2.5 × 3 m, og utstyrt med køyer, bord og en liten stol, kleskiste og ovn. Og enda er det merkelig nok lekeplass nok der.

På nordsiden av tunet skal gjestehuset settes opp. Vi har kjøpt et gammelt tømmerhus til i Østerdalsstil, men på grunn av alt regnet i sommer var det umulig å få kjørt det opp i fjellet. Så vi koser oss fremdeles med planen, og håper at våre gjester vil trives hos oss når den en gang er blitt virkelighet.

Det er fritt og godt å leve der oppe i «fjellbandet», hvor elg og rådyr er nærmeste naboer. En røyskatt

Hovedbølet.

Hytta vår — Solstua — ligger på en furukledd sandodde i vestenden av Lesjaskogvannet. Utsikten er fin, mot vest har vi Romsdalsfjellene og Sunnmørsfjellene og mot øst har vi de mer avrundete fjellformasjonene mot Rondane. Men det er strevsomt for oss å komme opp på fjellet for dalbunnen ligger 610 meter over havet og vidda på over 1300 meter. Nærmeste fjelltopp av betydning er Storhø i nord med sine 1900 meter over havet. Nord for denne ligger forresten Aursjøen.

Selv om Lesjaskogvannet har avløp i begge ender — mot øst Gudbrandsdalslågen og mot vest Rauma, klarer den fint å holde på fisken. Det er mest ørret på omkring 250 gram som blir fanget, men det er også noe harr. I fjor ble det riktignok fanget en ørret på 6 kilo, og det viste seg å være en på 18 år, hvilket skulle være noe av en rekord. Slike størrelser har ikke jeg

Den lille hytta.

har tatt vinterbolig i hytta, og den er hjertelig velkommen. Den holder sitt eget bo i pinlig orden, og ubudne gjester holder den borte. Utsikten er vid — i nord reiser Eidsfjellet sin strenge profil mot himmelen, og i sørøst ligger Tronfjell med sin rolige, runde rygg som evig veiviser. Det heter i bygda: «Trons hatt gir regn att», så når skodden ligger over den toppen ser vi på værutsiktene med skepsis.

Av og til er det godt å bare ta det med ro der oppe i fjellheimen. Da nyter vi naturens overdådighet fra tunet, bader litt i bekken og lar tiden ta vare på seg selv. Men som oftest vandrer vi rundt i fjellet — kanskje fisker vi litt i ett av de mange små vannene som ligger strødd utover med gavmild hånd — eller vi plukker gule fioler — eller vi traver omkring på måfå og har det godt.

Når myggen begynner å mase ut på ettermiddagen er peisestuen vårt kjæreste tilfluktssted. Den — som resten av hytta — er i gammelt hvitskurt tømmer og holdt i Østerdalsstil. Langbord, framskap og kråskap er på plass, den store, åpne peisen er murt i kleberstein og peisestolene er gamle damesadler, som er utrolig gode å sitte i. Elektrisitet finnes ikke — matlaging foregår på en ovn eller i peisen, og til kveldsmåltidet hører det levende lys. Det har vært mang en hyggelig og minnerik stund framme ved langbordet, men til slutt samles vi alltid foran den store peisen. Det faller ro over sinnene når bjerkekubbene flammer og natten faller på, for verdens hat og uro er det ikke plass til der inne i den lavloftede gamle hytta.

M. Wexahl Johansen.

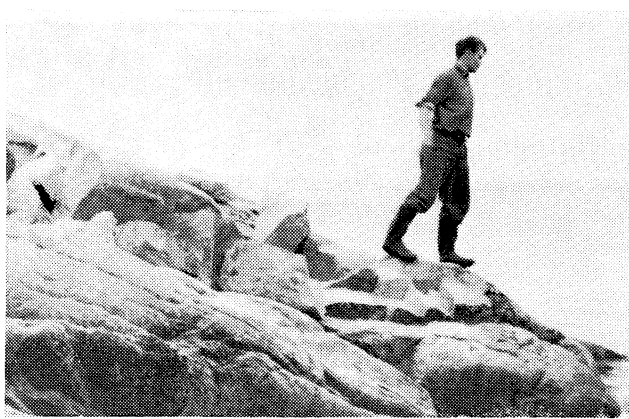

Solstua.

— Har ikke du hytte? spør redaktøren. — Skriv litt til «Fossekalen» om den.

Det er riktig nok. Jeg var så heldig at jeg i 1938 fikk kjøpt en prektig fjelltomt ved sjøen like utenfor Helgeroa i Brunlanes. Høyden er 12 til 15 meter med fall mot alle himmelretninger og derfor med sol så lenge den er på himmelen. Jeg tegnet noen utkast til hytte som jeg viste min studiekamerat fra Høyskolen i Trondheim, arkitekt Ove Bang, og han utarbeidet tegninger med beskrivelse. En byggmester i Helgeroa bygde så hytta som ble ferdig til sommerferien i 1939. Huset ligger så høyt at vi har relativt tørr luft, mens det i den nedenfor liggende campingplass innenfor Blokkebukta, snaue 100 meter fra hytta kan være ganske klam luft om sommerkveldene. Ned mot sjøen er det blankskurt fjell og delvis noe bratt, men også med bra soleplasser etter badene. Foran huset ligger et bjerkekratt og det er noen furutrær som tar av for sørvestvinden som kan stå ganske hardt på. Spesielt har jeg en flott tunfuru som nok er flere hundre år gammel. Den er ikke særlig høy, men desto større i vidden. Mellom den og huset er det alltid lunt. Fra det store sørvestvinduet i peisestuen har jeg utsikt over bukten utenfor Helgeroa og over til Mølen med de gamle steinrøyser, til Fugløya med voller etter et gammelt fort og videre mot Jomfruland med det kraftige fyr som sender sine lysglimt omkring. Solnedgangen

Hytta på Helgeroa.

Her skal bli molo.

som vi ser i retning mot Brevik er ofte helt storslått og månestripene over sjøen i klare høstkvelder er helt betagende.

Sommertrafikken på fjorden liver opp. Det er La-He-La fergene som går til Langesund, motorbåter av den gamle, solide typen og noen fiskeskøyter. Enkelte store seilere kommer nå og da, ellers er det småseilere, robåter og kajaker. Vi har også enkelte år hatt aftenbesøk av større eller mindre avdelinger av den norske krigsflåte. I de siste par år er kommet til de iltre raserbåter med påhengsmotorer.

Ifølge avisene har dessverre A/S Norske Shell planer om å bygge oljeraffineri i Helgeroa, og da vil vel meget av idyllen bli borte. Jeg får i tilfelle anlegget på minst 1 kilometers avstand, men det blir jo noe annet å ha utsyn mot brensel tanker og fabrikkanlegg enn mot skog og strand med noen sommerhytter. Jeg håper da at anlegget ikke blir altfor generende, og at jeg ennå i mange år kan få avkobling i Helgeroa hvor vi ikke vil bli «arbeidsløse», som min kone sier. Det er alltid noe arbeid å gjøre når man har tomt og hus.

Fisk hører jo også med til livet ved sjøen. Dessverre er det lite å få i nærmeste naboskap, men det forekommer jo særlig på ettersommeren at jeg selv har fisket en og annen torsk, flyndre eller makrell. Ellers fisker vi mest med «sølvkrok». Særlig høstmakrellen som fiskerne drar utenfor Fugløya og mot Rakkebaene, er en herlig mat.

H. B. Steensgaard.

vært borte i noen gang, og vi er fornøyde om vi tar 30—40 alminnelige ørreter på en formiddag eller på en kveldsstund med sluk eller flue. Nå er vi godt kjent med bunnforholdene, det er mange grunner og viker. Noen er lumske med mange røtter, og det kommer vesentlig av at vannet for lang tid siden ble demmet opp et par meter for at man skulle kunne frakte jernmalm på lektere fra gruver på Lesjaskogsidan til Lesjaverk på østsiden. Jernet herfra var rustfritt, og det var en egenskap man satte pris på, noe som sees å være nevnt i Falkbergets siste bok.

For å komme tilbake til hytta, så har den en fin peisestue, kjøkken og to soveværelser på i alt 45 m². Hytta har forresten tidligere vært smedbolig under anlegget av Raumabanen og ser følgelig mer ut som en liten villa enn det vi i dag kaller hytta. *R. Kielland.*

Lesjaskogsvatnet.

Hytta til Kanawin i «Det offentlege isutvalg»

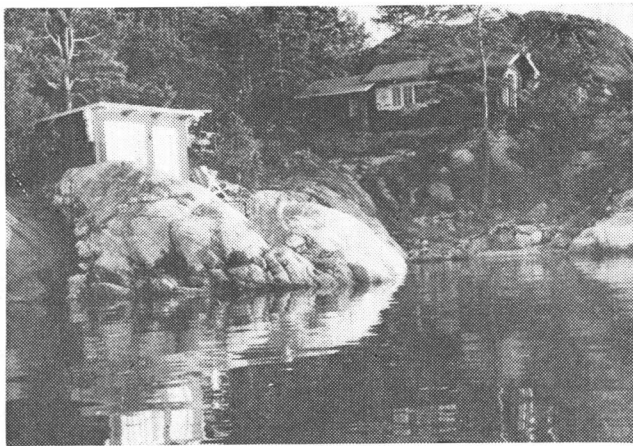
Tvers av Jomfrulands nordspiss ligger Ismannens ferieparadis. Det er en av de få øyer som ennå har fått beholde de fleste av sin fastboende befolkning. Øya er ikke stor, men «de innfødte» er store. De lar seg ikke påvirke av sommergjestene, men de sistnevnte er takknemlige for den hvilen det er å gå i skole hos dem. Her er hjertedannelse og naturlighet satt i høysetet, som en uskreven lov for oss alle, så her hersker freden. Dette ser det ut til at alt og alle forstår, for her svømmer ærfugl og villender tett inn til båter og hytter. Gulspurv, linerler og måker er tamme som husdyr og selen soler seg på skjærene.

I en lun vik rundt en odde ligger hans feriehem. To små hytter omkranset av eik, osp, furu og duftende kaprifol. «Hovedhuset» er en rødbeiset tømmerhytte, og gjestebua, eller «Ismannens meditasjonshus» nede ved stranden, er grønn med litt rosemaling. Begge har han bygd helt alene. (Han må jo ha litt nytte av at han også er utdannet bygningsingeniør). Selvsagt har han sørget for innlagt vann i begge hytter, men elektrisitet finnes ikke, for øyas vassdrag er ennå ikke utbygd.

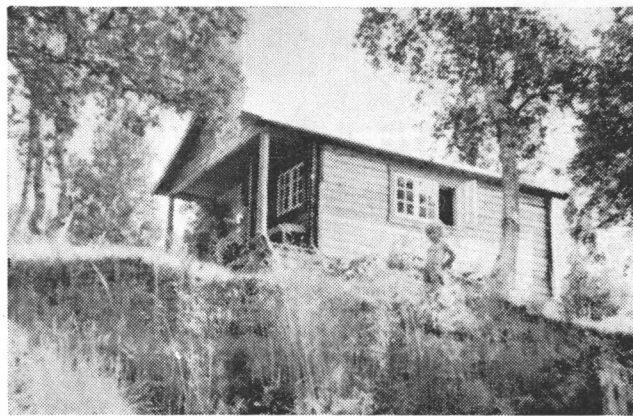
Ingen dager er like her, men Ismannens feriedager begynner som oftest med at de to minste barna hopper opp i sengen hans og vil ha han med å trekke fiskegarnet. Det er like spennende hver morgen, og det er sjelden svart garn, så noen matproblemer har vi ikke. Vi eksellerer i torsk, flyndre, lyr og ---- hummer. Av den siste sorten fikk vi den største nå i sommer. Den veide nesten 2 kg og var 72 cm lang. Tror De det ikke, så inviteres De til å se på kloa på hytteveggen.

For øvrig tilbringer Ismannen sine feriedager med bygging, muring o.l. Sommersteder som disse blir jo heldigvis aldri ferdige. Snart finner han ut at her kan det bli en fin terrasse, eller der en utepeis hvis han bare hjelper naturen litt. Innimellom drar han på seilturer, helst med båten full av unger og med sin uadskillelige «Leica». En av hans store hobbyer er å ta festlige fargefilmer til koselig underholdning i lange vinterkvelder.

Så er det bading og soling da, men det siste blir det ikke så mye av for Ismannens vedkommende. Så lenge i ro blir for mye for ham, da heller inn til «Isproblemer ved inntaket til Røssåga» — Numedalslågen, eller liknende. — Ja, vi har jo akseptert at alle skal få være

Ferieparadiset.

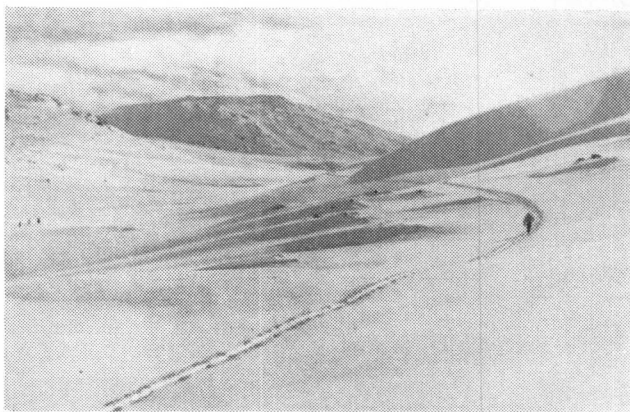
«Gunnarstuggu».

«Gunnarstuggu» ligger et kvarters gang opp fra Resvatnet i Trollheimen, — ca. 550 m. o. h. Det er bilvei fra Å i Meldal til Resvatnet, og her er det i de senere år kommet opp atskillige hytter.

«Gunnarstuggu» er bygd i gammel høyløestil, og den består foreløpig av ett rom, 4 × 5 m. Neste år blir det sannsynligvis utvidelse med peisestue og soverom. Hytta ligger på samme tun som en eldre hytte tilhørende slektninger. Et lite hundreårgammelt fjøs tjener nå som felles vedskjul og do. Et steinkast nedenfor ligger den gamle Krokbekksetra. Her setrer de fremdeles, og de har rivende avsetning på melk, smør og fløte til hytteeierne rundt omkring. Og mang en fet rømmegraut blir kokt i løpet av sommeren.

Like nedenfor «Gunnarstuggu» renner den tradisjonelle seterbekken. Den er nå som før det rene eldorado for unger i alle aldre. Der er de både dambyggere og redere, og under et gammelt ovnsrør står en kvernkall

Fra Trollheimen.

fri, så vi har ingen ting å innvende. — Ismannen er heller ikke så lenge om gangen i sitt paradis. Siden han satte opp husene har hans ferie gjerne bestått i noen dager når han har fulgt oss ned og noen dager før vi reiser hjem, men vi har ett lønnlig håp om at han vil klare å kople mer og mer av i ferien sin. Han ligger jo ikke på latsiden hverken i eller utenfor arbeidstiden heller, så jeg kan ikke tenke meg annet enn at en lang og god ferie skulle bli til gagn og glede både for Vassdragsvesenet, ham selv, hans barn og hans Eva.

og knurrer. Som oftest slynger bekken seg fredelig mellom torv og steiner, men setter det inn med langvarig regnvær, kan den skape seg rent morsk. Dette hendte senest i slutten av juni i år. Da var den knapt til å komme over for voksne karer.

Terrenget her oppe i Trollheimen er ypperlig både for fot- og skiturer. I nord lokker Resfjellet på slalåmløpere, og i sør-vest har vi de karakteristiske profilene til Trollhetta og Rinnhatten (se foto). Vinters dag kan en nå bort til Bjønnaråa, som ligger midt mellom disse toppene, i løpet av et par timer, og da er en inne i sjølve eventyret. Om sommeren tar ferden noe lenger tid p. g. a. dryge myrer, men når så disse til gjengjeld er pyntet med fristende gyldengule molter, så merkes ikke slitet så mye. Ellers er det bare en kort dagsmarsj til den nærmeste turishytta, Jøldalshytta. Familien Nilsen tilbringer med glede syv uker hver sommer oppe på hytta og kan ikke tenke seg bedre feriested. Sjøl om far må tilbringe fire uker i Oslo som gresskar, vil vi ikke bytte med noen hverken på fjell eller ved fjære lenger sør i landet.

B. Nilsen.

Fratredelse etter egen oppsigelse:

Andersen, Anders J.	Maskinist	Reinfossen kr.v.
Buberg, Konrad	Mek.repr.	Nore kr.v.
Bjorkheim, Knut	Maskinist	Haukeli kr.v.
Frogner, Einar	Overing. I	Aura kr.st.
Guldahl, Per O.	Avd.ing. I	Røssåga kr.anl.
Hansen, Erling	Konstruktør II	T
Heimstad, Erling	Oppsynsmann II	Innset kr.anl.
Johansen, Inger M.	Kontorass.	K
Melkild, Daniel	Oppsynsmann	Tokke kr.anl.
Myrseth, Harald	Konstruktør III	Tokke kr.anl.
Moen, Odd	Konstruktør II	Tokke kr.anl.
Moen, Aslaug	Kontorass. I	Tokke kr.anl.
Petersen, Aasm. L.	Førstesekretær	B
Olsen, Edvin J.	Ingeniør I	E
Rognemyhr, Oskar	Maskinist	Nore kr.v.
Rolfen, Per Bang	Konstruktør I	Innset kr.anl.
Sandal, Nils	Maskinist	Aura kr.v.
Solli, Synnøve	Kontorass. I	V
Solvaag, Aud Karin	Kontorass.	4. distr.
Stavenes, B.	Maskinist	Glomfjord kr.v.
Strømsnes, Helge	Oppsynsmann II	Innset kr.anl.
Tangen, Tor	Avd.ing. II	6. distr.
Tveito, Olav B.	Konstruktør III	Tokke kr.anl.
Veseth, Torunn	Kontorass. I	A
Vik, Knut Ivar	Konstruktør II	K
Aas, Johs.	Materialforvalter	Røssåga kr.anl.

Personalforandringer i etaten

2. kvartal 1960

Tilsettelser:

Bergan, Olav	Sekretær I	A
Brokstad, Sverre	Avd.ing. II	B.fj.
Fjelldal, Odd	Maskinist	Reinfossen kr.v.
Heimstad, Erling	Oppsyns.m. II	Røssåga kr.anlegg
Larsplass, Ole	Tekniker I	B
Lundeborg, Ottar	Maskinist	Røssåga kr.v.
Mettenes, Karl	Tekniker I	F. (Vest.ktr.)
Meyer, Anton	Tekniker I	H
Sagen, Øivind	Sterkstr.rep.	Smedstad trafo.
Stangeland, John	Maskinrep.	Røssåga kr.v.
Steen, Ole I.	Ingeniør I	K
Strømsnes, Helge	Oppsyns.m. II	Røssåga kr.anl.
Sæves, Arne	Kontorass. II	K
Ulsrud, Jan	Kontorass. II	K
Aanvik, Magnus	Oppsyns.m. II	B.fj.

Opprykking i lønnsklasser:

Dahl, Eyolf	Avd.ingeniør I	K
Doublaug, Helge	Overingeniør II	E
Eriksen, Thor	Avd.ingeniør I	K
Hildonen, Harald	Konstruktør I	B. fj.
Johansen, Josef	Maskinass.	Røssåga kr.v.
Jørgensen, Nils	Konstruktør II	B. fj.
Lindstrøm, Bjarne	Konstruktør II	Tokke kr.v. anlegg
Langkås, Per	Kontorfullm. I	Tokke kr.v.
Mellomsæter, Ingebrigt	Maskinass.	Aura kr.v.
Mikelborg, Dagfinn	Konstruktør II	B
Nielsen, Thor Haugli	Stasjonsing.	Aura kr.v.
Norås, Hjalmar	Oppsynsmann I	Røssåga kr.anl.
Paule, Olav	Maskinass.	Flesaker trafo.
Rolfen, Per Bang	Konstruktør I	Røssåga kr.anl.
Rønniksen, Knut	Konstruktør	Røssåga kr.anl.
Røsok-Olsen, Rolf	Kontorfullm. I	K
Samuelsen, Olav	Avd.ingeniør II	Aura kr.anl.
Saupstad, Harald	Konstruktør I	B
Siverstsen, Kåre	Maskinm.ass.	Røssåga kr.v.
Steien, Halvor J.	Konstruktør II	Innset kr.anl.
Sætre, Else	Fullm. I	K
Tangen, Halvor	Avd.ingeniør I	Røssåga kr.v.
Vittersø, Trygve	Avd.ingeniør I	K

Smånytt

Første hovudstyremøte etter ferien var 26. august. Dette var det første møte den nye generaldirektøren, Halvard Roald, styrde.

60 ÅR

Fru Ida Münster fylte 60 år mandag 29. august og fekk konfekt og blommar frå avdelinga. (A.avd.)

NETF

Avdelingsingeniør J. Landmark Braaten er valt til ny formann i Norsk elektroteknisk forening.

NEVF

Direktør Eyvind Widt ble valt til ny formann i Norske Elektrisitetsverkernes forening på årsmøte i Oslo i mai måned.

Elektroinstallatørenes Landsforbund.

Fra april i år har de to organisasjoner Norges Installatørforbund og Elektroinstallatørenes Arbeidsgiverforening sluttet seg sammen i et forbund.

Kabelkurs.

De timelønte arbeidere, Johan Sæter og Karl Omnes ved Glomfjord kraftverk, har deltatt i et kurs i kabelmontasje som Statens tekn. Institutt arrangerte i Mo i Rana i juni.

Tokke-skjønnet.

Den siste befaringsbesjon i forbindelse med Tokke-anlegget foregikk i slutten av august. Deltakerne fikk blant annet benytte helikopter innover viddene.

Dødsulykke ved Tokke.

Den 45 år gamle arbeider Hilmar Almaas fra Singsås i Sør-Trøndelag mistet livet ved en arbeidsulykke ved Tokke-anlegget 30. mai.

NVE's administrasjonsbygg.

Plankomiteén har bestått av generaldirektør Roald (formann), avdelingsdirektørene Broch-Due og Aarseth, samt overarkitekt Trøim som repr. for Riksarkitekten. Overingeniør Hage (B) har fungert som komitéens sekretær siden 4. januar i år.

Permisjoner.

Verksmester Hugo Henriksen, Innset kraftanlegg, har fått permisjon for å gjennomgå Oslo elem. tekniske skole, bilavdelingen, dette skoleår.

Statshydrolog Øistein Aars (H) har fått 1 års permisjon for å foreta en studiereise til USA med stipend. Han akter å studere grunnvanns-hydrologi.

FN-opppdrag.

Statshydrolog Syver Roen (H) er tilstått nødvendig tjenestefrihet i 1 år for å kunne utføre oppdrag som hydrologisk ekspert under FAO's tekniske hjelpeprogram i Iran.

Deltakelse i kursvirksomhet.

Overingeniør Reidar Goyer (E) har deltatt i et kurs i organisasjon og administrasjon av elektrisitetsverker.

Overingeniør Bjarne Sundt og avdelingsingeniørene Anders Gudal og Bjarne Nicolaisen (samtlige V) har deltatt i et kurs i bygging av fyllingsdammer.

Maskinmester Ragnar Hakavik (Hakavik) deltok i Funksjonær-sambandets kurs for tekniske funksjonærer.

Tjenestemann i læreryrket.

Maskinist Karl-Johan Pettersen, Røssåga kraftverk, har fått permisjon for å virke som lærer ved kurset på Rjukan for opplæring av kraftstasjonsbetjening.

Deltakelse i møter og konferanser.

Overingeniør D. Smith (K) vil delta i Selskapet for Lyskulturs årsmøte i Sandefjord.

Overingeniør J. Madsen (B.fj.) vil delta i Den Internordiske varmförzinkningstekniske konferensen i Västerås i dagene 26.—27. september.

Internasjonale kongresser, konferanser og utstillinger.

Prag, 29. aug.—2. sept.: 5th International Conference on Semiconductors. Arr.: International Union of Pure and Applied Physics Czechoslovak Academy of Sciences. (Nærmere opplysninger: Dr. Milos Matayas, Institute of Technological Physics, Cukrovar-níká 10, Prague 5.)

London, 29. aug.—2. sept.: 4th London Symposium on Information Theory. (Nærmere opplysninger gjennom Professor Colin Cherry, Imperial College, South Kensington, London S.W.7.)

London, 5.—15. sept.: International Scientific Radio Union — URSI, XIIIth General Assembly. Henvendelse: Secretary General of URSI, Ing. E. Herbays, 7, Place Emile Danco, Bruxelles 18.)

Grenoble, 6.—10. sept.: Colloque la Physique des Forces Electrostatiques et leurs Applications. Henvendelse: Prof. N. Felici, Faculté des Sciences, Université de Grenoble, Grenoble.)

Stockholm, 10.—17. sept.: 5th International Instruments and Measurements Exhibition. Conference 13.—15. sept. Arr.: Sveriges Instrumentleverantörers Förening, Ingeniörsvetenskapsakademien, Tekniska Fysikers Förening. (Utstillingsledelse: AB Anders Beckman, Smålandsgatan 2, Stockholm Ö. Konferansens sekretær: Tekn. lic. Helge von Koch, Kungl. Tekniska Högskolan, Stockholm 70.)

London, 13.—23. sept.: International Commission on Rules for the Approval of Electrical Equipment, Plenary assembly. (Nærmere opplysninger gjennom International Commission on Rules for the Approval of Electrical Equipment, Utrechtseweg 310, Arnhem.)

London, 20.—21. sept.: Industrial Electronics Symposium. Arr.: AIEE, IRE. (Nærmere opplysninger gjennom W. R. Thurston, General Radio Co., Cambridge 39, Mass.)

London, 23. sept.—1. okt.: Domestic electrical apparatus exhibition. Henvendelse: Electrical Fairs Ltd., 6 Museum House, 25 Museum Street, London, W.C. 1.)

New Delhi, 31. okt.—14. nov.: International Electrotechnical Commission, General Meeting. (Nærmere opplysninger gjennom International Electrotechnical Commission, 1, rue de Varembe, Genève.)

Orientering, samkjøringsplaner m. v.

På NVEF's årsmøte holdt direktør Roald foredrag om våre samkjøringsplaner. Han opplyste bl. a. at vi her i landet i begynnelsen av 1945 hadde en maskinkapasitet på 2200 MW, mens man ved utgangen av 1959 var nådd opp i 5900 MW. I årene 1960—63 er det planer om ytterligere 1835 MW.

Mellom Norge og Sverige er det besluttet å bygge en 132 KV ledning mellom Straumsnes øst for Narvik og Tornehamn i Sverige.

En 60 KV ledning fra Tunnsjødal over Tunnsjø til Linnvass-elva kraftverk som får tilslutning til en 220 KV ledning fra Nea over til det svenske samkjøringsnett.

Mellom NVE og Vattenfallstyrelsen er det enighet om bygging av en ny sambandslinje mellom Østlandet og det svenske 380 KV stamlinjenett.

Fullmektig II/assistent I-opprykk.

Lønns- og prisdepartementet har bestemt at det med virkning fra 1. juli i år skal foretas nytt opprykk. Assistenten II som har lønnsansiennitet til og med 1. august 1958 rykker opp til assistent I.

Opprykking til fullmektig II kan skje for de assistenter I som har lønnsansiennitet til og med 1. april 1952. Slikt lønnsopprykk foretas som vanlig etter vedtak av hovedstyret i møte, og tjenestemennene får deretter underretning fra administrasjonen.

Vassdragsvesenets gruppe av NTL

holdt årsmøte den 22. juni 1960.

Til styre ble valt: Formann, R. Røsk Olsen; sekretær, G. Jacobsen; kasserer, B. Lysgård; styremedlemmer, fru Nylen og J. Døsvik.

Varamann for deltakelse i hovedstyremøter, R. Røsk Olsen.

Bladstyrerepr. i «Fossekallen», Gunnar Jacobsen.

SØT HEMN

— Så fekk eg endeleg hemn, sa skohandlaren.

— På kven?

— På telefondama. Eg gav henne feil nummer.

GOD GRUNN

— Kva er det for bråk ute på gata, Alfred?

— Å, det er ein bilist som freistar å køyra inn i ei tverrgate.

— Men er det noko å bråka slik for?

— Ja, det er inga tverrgate nett der.

DUMME TING

— Jaså, du har altså sagt ja til Nils Petter. Sa han noko serleg om at han fyrst fridde til meg?

— Nei. Han sa berre at han hadde gjort mykje dumt før han møtte meg.

AKK JA

Den vesle gjenta: — Mamma, skund deg og kom. Pappa ligg medvitslaus i gangen og han har eit brev i eine handa og ein rund kartong i den andre.

Mora: — Det er flott! Den nye hatten min har kome!